

טשענעוואר

Między Jasielskimi
Kraków
Sw. Dm. 19

צאנזשען-פרייז פון זעלבסט-פארש
פון זעלבסט-פארש
פון זעלבסט-פארש
פון זעלבסט-פארש

פרייזען יעדעס פרייזען
פרייזען יעדעס פרייזען
פרייזען יעדעס פרייזען
פרייזען יעדעס פרייזען

פרייזען יעדעס פרייזען
פרייזען יעדעס פרייזען
פרייזען יעדעס פרייזען
פרייזען יעדעס פרייזען

Piątek, d. 14 grudnia 1934

ליכט-צינדען 3 09

פרייטאג פ' יגש ח' סבת תרצ"ה

Baczność Wielu!
Posiadam **OBOWIE** MĘSKIE i DAMSKIE.
na składzie **OBOWIE**. Również przyjmuję zamówienia. Ceny przystępne. Wykonanie gwarantowane. **IGNACY ROGOWSKI**
Wieluń, ul. Augustjańska 3.

מארגען שבת, ד. 15 ד. ח. אין פייערלעשער-זאל
קומט-פאר א

גראנדיעזער טאנץ-אויפגאבע
מיט פיער אטראקציעס

אגיל ואשמה!
אונטער דער
לאזונג
די גאנצע הכנסה איז-בעשטימט אויף א בעקליידונגס-אקציע פון די אריסטע
קינדער פון דער פאזשעכע שולע נר 15.
איינאנג 49 גר. ביליגער בופעט. ערשטקלאסיגע מוזיק.

צו דער חתונה פון אונזער קוינע פריידל אבראמאוויטש (וועלן) מיט
ה' פריץ גראטמאן (מאקרוקא). ווינשען א גליקליך צוזאמענלעבען.
דוד בער כלאפאק, שאול אבראמאוויטש.
וועלן.

אונזער פריינד משה הירשבערג אין פרוי
צום געבורט פון זייער ערשט זון הנדלע
א הערליכען מזל-טוב. ערציהט איהם גליקליך.
יאקוב לענדסבערג אין פרוי.

צו די תנאים פון מין פריינדן הינדע ועלדע
שמולעוויטש מיט ה' משה האראוויטש
פיער גליק און צופרידענהייט ווינשט
ה' הערמאנאוויטש.
וועלן.

א ספר תורה
פון א סופר מומחה אין יר"ש
איז צו פערקויפען.
ערקוינגען ביי יעקב גאלד, קאטעדראלנא 12.

לישוויארזשעס!
שלייפען ליישוועס (שליט-שיכלער)
דורך א ספעציאליסט 50 גראשען
פון א פאר טורפען פיהרט אויס
Zakład Nozowniczo-Szliflerski
Piłsudskiego 17, II podwórze.

FARBIARNIA, PRALNIA CHEMICZNA
„KRYSZTAŁ”
ul. Berka Joselewicza 2.
מיר נעמען אן צו האפען קראגענס מיט לאנג-דורענדען
שפיגעל-גלאזן. אויך נעמען מיר אן כעמיש צו רייניגען און
צו פארבען אלערארט קליידונג.
ספעציאליטעט: 1) פארבען לעדערנע קורטקעס,
2) דעטאשירען (ארויסנעמען פלעקען און וואשען).
א-טאג: פלעקען ווערען ארויסגענומען אויפ'ן ארט

פארטערס
אמביליגשען
אין דער פירמע
MICHAŁ AJDELMAN
Częstochowa Piłsudskiego 7
טעל. 05-13, 1-טער שטאק, פראנט.

Tańców: modnych, zwykłych
clou sezonu „CARIOCA” salonowa,
wycza w kompletach, oddzielnie
baletm. K. KOSTECKI,
ul. Waszyngtona 6.
Zapisz na kursy codziennie od 10 rano
do 9 wiecz. Opłata niska.
פראקטישע ליקציעס יעדען שבת פאר יודישע
געזעצטע אנהויב 8 אוןקנד.
לעצעס פון-ק-שלאגערס. צונענליכער אפגא.

פארבערין און כעמישע וועשערין
„BENETA”
בשרעק יאסעלעוויטש 11 №
(נעגענאיבער דעם געוועלב פון דער קאפעלשארניע)
אונטער דער ליטונג פון א צאנזשען-פרייז פון
דער כעמישער אינדוסטריע. שולע אין ווארשא
מיט לאנגיעהריגער פראקטיק
ספעציאליטעט:
1) פארבען לויט מוסטערן.
2) דעטאשירען (ארויסנעמען פלעקען און וואשען אויפ'ן ארט)
3) כעמיש רייניגען און פארבערען קאפעלשען.
4) האפען שטייפע מענער-העש מיט א דיערהאפטען שפיגעל-גלאזן
קאנקורענץ-פרייזען.

דעם טיעפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס אונזער לאנגיעהריגען פער-
וואלטונגס מיטגליד ה' גרשון פריינדער ווי אויך אונזער מיט-
גליד ה' ישראל פריינדער צוליעב דעם טויט פון זייער מוכער
נ"ע גאלדע
המקום ינחם אותם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.
די גפאים, קאמליטעט אין מתפללים פון דער שול
„אהל יעקב” אלע 4.

אונזער שכן ישראל פריינדער צום טויט פון זיין מוכער
נ"ע גאלדע
דריקען אויס דעם טיעפסטען מיטגעפיהל
הענריק שפאלטען און פרוי.

דעם ה' גרשון פריינדער און פאמיליע צום טויט פון זייער מוכער
נ"ע גאלדע
דריקט אויס דעם טיעפסטען מיטגעפיהל.
אברהם זילבערשטיין.

דעם טיעפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס אונזער פריינד
ה' גרשון פריינדער
צוליעב דעם טויט פון זיין מוכער
נ"ע גאלדע
המקום ינחם אותם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.
הענריק שאה און פרוי.

מיינ פריינד ישראל פריינדער און פאמיליע
צוליעב'ן מיט פון זייער מוכער
נ"ע גאלדע
דריקט אויס דעם טיעפסטען מיטגעפיהל.
אלתר ראטבארד.

Członkowi naszego Zarządu, p. Józefowi Gittlerowi
z powodu zgonu brata Jego
b. p. IZIA
składa wyrazy głębokiego współczucia
Częstochowski Okręgowy Zw. Tennisu Stołowego
w Częstochowie.
Głęboko przejęci strasznym ciosem jaki dotknął
naszego Kolegę
Józka Gitlera i Rodzinę
przez przedwczesny zgon Ich ukochanego brata i syna
b. p. IZIA
składamy wyrazy szczerego współczucia
KOLEDZY.
Najszczerze współczucie wyrażamy z powodu przed-
wczesnej śmierci
b. p. IZIA GITTLERA
RODZICOM i BRATU, zrozpaczonym tym bolesnym ciosem
I. Kirszenbaum, H. Kromolowski i S. Topór.

Hela Zalcberżanka Dawid Waks
ZARĘCZENI
Częstochowa, w grudniu 1934 r.
צו דער פערלאנג פון אונזער ליבע טאכטער
העלא זאלבערזאנק
ווינשען א הערליכען מזל-טוב און אייביגע צופרידענהייט,
עלטערן און געשוויסטער זאלבערזאנק.
צו די תנאים פון אונזער ליבע זון
דוד מיט פריי. **העלא זאלבערזאנק**
ווינשען פיער גליק, ואל אייער גליק שיגען הי די שעהנע זונען-שטראלען.
פאמיליע וואקס.
Z intencji zaręczyn koleżanki naszej HELI ZALCBERŻANKI
z p. DAWIDEM WAKSEM życzymy szczęścia
Hela Judkiewiczówna,
Genia Windmanówna.
צו די תנאים פון אונזער שוועסטער-זון דוד וואקס מיט פריי. **העלא זאלבערזאנק**
ווינשען פיער גליק און אייביגע צופרידענהייט. די עלטערן-פיער נחת.
מלך שטיבעלמאן און פרוי.
אונזער שוועסטער-טאכטער **העלא זאלבערזאנק** צו איהר תנאים מיט ה' דוד וואקס
א הערליכען מזל-טוב. די עלטערן-פיער נחת.
ווינשען בצלאל פיינסקי און פרוי.

די לאנגיעהריגע פירמע פון
ישעיהו לויקסענבערג
עגריסט 1855 פון
איז צוריק געפענט געווארען אין זעלבטן הויז
בערעק יאסעלעוויטש 1 (ווג נייער מארק) פראנט,
וואו עס איז צו בעקומען שטאהל-ווארען-גאלאנטעריע, שרייב-מאטעריאל-
לעז, אלעוילי קאממעטיק א. ד. ג.
רעיעלע בעהאנדלונג.
די ג' קונדשאפט וועט האפענטליך מיר שפאקען איהר צוטרוי און מאכען
זייערע איינקויפען נור אין אונזער פירמע.
געדענקט די ארעט: **ש. לויקסענבערג, ב. יאסעלעוויטש 1.**

מיט טיעפען צער און שמערן זענען מיר מורע וועגען דעם פלוצלונגען טויט פון אונזער
מוטער, גרויסמוטער און שוועסטער
פייגה וואלמאן נ"ע
וועלכע איז געשטארבען פרייטאג א' סבת תרצ"ה אין עלטער פון 64 יאהר.
די לוי און פארגעקומען דעם זעלבטן טאג אויפ'ן לויטש-הויז בית-עלמין.
זי איז טרויער פערבליבענע
זי, ווען טעכטער, איידעם, שוועסטער און אייניקלעך.
נדכאים ונדחמים ממת הפתאים של האשה העדינה והרחמניה
פייגה וואלמאן נ"ע
הננו מביעים את השתתפותנו בצערם של בניה
צבי, שמשון ומשפחתם. המקום ינחם אתכם.
איטשעל פהרליך ומשפחתו, פיינויש סקרזיניץ ומשפחתו,
יהושיע לאפירעס ומשפחתו, וויעלן.
אונזער שפה הירשל וואלמאן און פאמיליע
צולייב'ן טויט פון זיין אונזערע-ליבע **מוטער** דריקען מיר אויס אונזער טיעפסטען מיטגעפיהל
זינדל ליביצקי און פרוי, יעקב לייב טענענבוים און פרוי,
צענדעט קרושעמיצקי, וויעלן.
אונזער מיטגעפיהל און טרייסט-אויסדריקען שיקען מיר איבער אונזער פריינד **צבי וואלמאן**
און פאמיליע צוליעב'ן פריינדליכען טויט פון זיין הערענדיגע מוכער **נ"ע פייגה**
אייניקל כלאפאק און פאמיליע, דוד כלאפאק און פרוי, אברהם
משה כלאפאק און פרוי, גדליה יאקובאוויטש און פרוי, וויעלן
הננו מביעים את השתתפותנו בצערם של
החיים וואלמאן לרגלי מות עליהם **א.מ.ס.**
השוכן בציון ינחם אותם.
יעקב שאיץ, לייב בערקאוויטש,
משה קאניארסקי, אשר מענדלעוויטש, וויעלן.
הברנו **צבי וואלמאן!** קבל נא הכעת השתתפותנו בצערך לרגלי מות
א.מ.ל.
יצחק הירשבערג, משה פערצעאוויטש,
חיים בער ניימאן, יוסף שאיץ.
הברנו **צבי וואלמאן** לרגלי אבדתך, אבדת אם הרחמניה, הננו מביעים לך את השתתפותנו
בצערך. בעבורך בעד רעיוננו הקודש תמצא תנחומים.
ברית הצה"ר, מקדת וקן בית"ר בוילן.

נאָטיצען

גאָנץ אַנדערע וועגונג.

ב. וויינבערג.

אַ ביסעל מעהר בעשיידענהייט אין אונזער ארץ-ישראל-אַרבייט.

אַ גרויסע אָקציע ווערט געפיהרט אין אונזער שטאָט פאָרן יודישען שפּיטאַל.

עס איז איבריג צו בעטאָנען און אויפּמערקזאַם צו מאַכען, וואָס פאַר אַ בעדייטונג דאַס היינט יודישע שפּיטאַל האָט פאַר די ברייטע מאַסען פון אונ- זער שטאָט.

הונדערטער אָרימע קראַנקע ווערען דאָרט נעהיילט אומזיסט און נאָך אַנ- דערע ווערען געהיילט פאַר גראַטשענס.

דאָס יודישע שפּיטאַל געפונט זיך אָבער אין אַנאַאויסערגעווענליך קריטי- שען צושטאַנד. קיין סובסידיעס בעיקר- מען זיי נישט, אויך די קראַנקע- קאַ- סע שיקט נישט מעהר אַהין איהרע שפּיטאַל, וואָס איז אַ סכנה, און דאָס פאַר הונדערטער און טויזנטער יודען, זאָל נישט חס-ושלום אונטערעגעהן.

האַבען זיך עטליכע געוועזענע שפּיטאַל- כלל-טהוער מיט דער דיר, פרוי גראַס- מאַן אין דער שפּיץ זיך געשטעלט פאַר אַנאַאויפּגעבן צו ראַטעווען דאָס יודי- שע שפּיטאַל, זאָמלען איינמאַליגע נדבות, ווי אויך שאַפען מיטגלידער.

עס איז נישט קיין שום ספק, אָז די יודישע געוועזענע שפּיטאַל וועט נישט לאָזן אונטערעגעהן דאָס שפּיטאַל, און אַזוי דער שטאַלץ פון אונזערע דערגרייכונ- גען אויס'ן טשענסטאָקאווער פּלאַץ.

דערביי דאַרף מען אָבער בעמערקען איין קלייניגקייט: אָז דאָס יודישע שפּיטאַל דאַרף נישט זיין גערעכענט אַלס אַ הייל-אַנשטאַלט בלויז פאַר אַרי- מע, וואָס דארטען בעיקמען אומזיסטע מעדיצינישע הילף, נאָר אַז אויך ווען מעדיצינישע ווערען קראַנק, דאַרמען זיי זיך היילען אין יודישען שפּיטאַל, וואו זיי וועלען נישט פּערמושטען זיי- ערע נאָהנטע און זיי וועלען האַבען בעקומענער; גלייכצייטיג וועלען זיי דערמיט אויך מיטהעלמען דערצו, אָז די אָרימע, וועלכע האַבען נישט צו בעצאַהלען, זאָלען קענען געניסען אין זכות פון די פּערמענליכע קראַנקע.

אין אויסלאַנד איז שוין דאָס לאַנג איינגעפיהרט, אָז ווער עס ווערט קראַנק, געהט ער אַוועק אין שפּיטאַל, נאָר ביי אונז האָט מען דעם בערגיק, אָז דאָס שפּיטאַל איז אַנטעגרייט בלויז פאַר אָרימע און מעהרסטענטייל פאַר די, וואָס קאַנען נישט צאָהלען.

זאָל דעריבער ביי דער יעצטיגער אָקציע אויך אויפגעקלערט ווערען דער דאזיגער ענין, אָז דאָס שפּיטאַל איז אויך פאַר מעדיצינישע און במילא וועט דער ענין שפּיטאַל אָננעמען אַ

עס נעמט אַן אַ פּערדוולליכער טרויער, ווען מיר זעהען, ווי ווייט יעדער טראַגעדיע פון ווירקליכער טע- טיקייט אין אונזער פּאָליטיש וועלטלעך ווערט צעשריבן און צעפּילדערט, דא- גענען אויסגעטוהן ווערט אַזוי קנאַפּ. באמת, א מדה פון נישט צדיקים, פון: „אומרים הרבה ועושים מעט“.

דער ווירטשאַפּטליכער אַנטיסעמי- טיזם פון דער נייער צייט האָט זיך צעפּלאַקערט, ער איז מורא דינגער, גרוי- זאַמער אָהן אַנערך פון אמאליגען געוועזענע פּאָליטישע און צעפּילדערט, דא- פּאָליטישען אַנטיסעמיטיזם. עס געהט איצט נישט אין געפיהלעך, נור אין קאַמף פאַר ברויט, וואָס אמאל מעהר ווערט עס איינגעטייטשט די מאַסען אומעטום, אָז דער יוד נעמט צו פּרונטהע; אָז זיין פּלאַץ, זיין שטעלע, זיין אַרבייט, זיין דירה אפילו-זאָנען נויטיג פאַר די אייגענע.

אַזוי איז איצט דער מצב פון יודען- טום אויף דער גאַרער וועלט, און דאָ קומט מען און מ'צעפּלאַקעט אונזער וואוילשטאַנד, אונזער „פּראַפּעריטי“ אין ארץ-ישראל.

מיין גאַנצע כונה איז דאָ: צו דער- ווייזן, אָז יעדער מאַכען יודען בטבע גרויסע פּעלען. מיר פּענהען פּעה- לערען אין אונזער וועלט פּאָליטיש דאָרויך ברענגען מיר אַפּט זיך שאַדען אין א סך הינזיכטען אין אַלגעמיין און אין דער אויפבויהאונג-אַרבייט פון דעם ארץ-ישראל-ישוב פּעננדרעס.

מיר מווען דורכאויס און איבעראַל זיין פּאַרזוכטער, שטילער, „בשובה ונחת תושעו“, זאנט אונזער נביא, און נישט פּרייצען אַרום זיך, מיט אַזא שרעווערק, אין דער שטיל ווע- רען זאָכען געבוירען אונ'ן געשאַפען. עס האַנדעלט זיך וועגען וועלט-פּער- שטענדיג. יעדער וואָס וויל עפּיס שאַפען, מוז זיך אויסבעהאַלטען און אויסהעלען זיך פון אַ בייז אויג, פון אַ מינדעסטען פּרעמדען שעדליכען בליק, וואָרום קיינער לאָזט נישט קיי- נעם עפּיס בויען. דער מייסטער מוז שוין ברענגען א פּערזענדיג ווערק, אויפּשטעלען א פּערטיגען בנין, און אפילו דאמאלס גליקט אויך בלויז גע- צעהלעטע, מען זאָל זייער ווערק אויפ- כאַפען. די גרעסטע מעהרהייט מוז זיך נאָך לאַנג רענגלען מיט דעם אַרום, און אויסקעמפען פאַר זייער ווערק דאָס רעכט אויף עקזיסטענץ.

מיר זענען אָבער אַזוי נאָאויב און

די דאזיגע ווערטער קליינגען ווי א ביטערע איראָניע אין דער צייט, ווען מיר בעוויצען נישט קיין טראַגעדיע גאַנזוירטקייט. מיר זענען צובראַכען און צעריסען אויף שטיקער, אונזערע שוואַים ווייסען אבער נישט דערפון, ווייל כלפי חוץ זענען מיר הייליג, רעש'יג, הויכשטאַפּלעריש.

אַפּט דאָס איז דער בעווייז פון אונ- זער שוואַכקייט. מיר זענען אין גאַנצען ווי א צדקה-פּושקע מיט א פאַר קו- פּערענע מסבּעות, ביי אַנדערע אבער קליינגען מיר אב מיט מיליאָנען מיל- יאַרדען, א פּאַלק פון בלויז ראַטשילד'ס „איסטרא בלגיא קיש קיש קריא“.

אַלע קישען אויף יעדען יוד, ווי אויף אַ וועקל, וואָס איז אַנגעשאַפּט מיט געלד און מיר זענען נישט אימ- שטאַנד צו שאַפען די מינדעסטע סומע געלד פאַרן אויפבויה פון אונזער לאַנד אָהן געוואַלד-געשרייען.

די דאזיגע ווערטער קליינגען ווי א ביטערע איראָניע אין דער צייט, ווען מיר בעוויצען נישט קיין טראַגעדיע גאַנזוירטקייט. מיר זענען צובראַכען און צעריסען אויף שטיקער, אונזערע שוואַים ווייסען אבער נישט דערפון, ווייל כלפי חוץ זענען מיר הייליג, רעש'יג, הויכשטאַפּלעריש.

אַפּט דאָס איז דער בעווייז פון אונ- זער שוואַכקייט. מיר זענען אין גאַנצען ווי א צדקה-פּושקע מיט א פאַר קו- פּערענע מסבּעות, ביי אַנדערע אבער קליינגען מיר אב מיט מיליאָנען מיל- יאַרדען, א פּאַלק פון בלויז ראַטשילד'ס „איסטרא בלגיא קיש קיש קריא“.

אַלע קישען אויף יעדען יוד, ווי אויף אַ וועקל, וואָס איז אַנגעשאַפּט מיט געלד און מיר זענען נישט אימ- שטאַנד צו שאַפען די מינדעסטע סומע געלד פאַרן אויפבויה פון אונזער לאַנד אָהן געוואַלד-געשרייען.

מיר זענען אָבער אַזוי נאָאויב און דייטשלאַנד, וועט אויך ביי אונז און טשענסטאָקאווער דער אַנטי-היטלער-קאַ- מיטעט אָנהויבען עפּיס צו טהון אין... הונדערט יאָהר אַרום.

א רעש, א געטומעל אין דער פּרע- סע, וואָס לויטעט: יודישער בעל-מלאכה פּערזענליכער זיך אויף אַ האַנדלער- קער-קאַרטע, אַנדערש פּיזנו אייגענ- שטעלט צו פּערלירען דיין פּרונטהע. דער יודישער בעל מלאכה האָט געפּאַלט דעם בעפּעהל, זיך פּערזענליכער, אָנגעשאַפּט דעם לעצטען גראַשען און איינגעצעהלט אויף די נויטיגע אויסגאַבען און ענדליך ווען ער האָט שוין ארויסגעקומען די בעשטעטיגונג פון מאַגיסטראַט און אַפּט זאַל איהם די סטאַטוטע שוין ארויסגעבען די האַנדלער-קער-קאַרטע, איז פּלוצים גע- קומען א בעפּעהל פון דער וואַי-ע- וואַרדוטווא, אָז מען מוז די אלע פּא- פּירען שיקען אין דער האַנדלער-קער- קאַרטע קיין קיעלץ צוזאַמען מיט 20 זל, ערשט דאמאלס וועלען זיי בע- שטימען, אָז די דאזיגע האַנדלער-קער- זאָלען בעיקמען די האַנדלער-קער-קאַר- טע אין... הונדערט יאָהר אַרום.

ביראַ-בידזשאַן, די נייש טעריטאָריע פאַר יודען, וועט זיין א גרויסע ישועה פאַרן וועלט-יודענטום. די יודען ווע- לען זיך דאַרט קאַנען אויסלעבען און בילדען א נאַציאָנאַל געזונד פּאַלק, נאָר ערשט אין... הונדערט יאָהר אַרום. דער סיים, מאַגיסטראַטען, קהלות וועלען אָנהויבען צאָהלען סובסידיעס פאַר יודישע אינטעלעקטועלע און... הונ- דערט יאָהר אַרום.

אַריבערצופיהרען דעם מאַרק-האַנדעל אויף זאָנאָדע, אלא וואָס דען, זיי ווי-

גאָן אין ארץ-ישראל. מיר זענען בלויז מכריז ומודיע'ני- קעס, מיר צעשרייבען אונזערע פּלע- נער, מיר זענען מודיע אונזערע נצחונות און מפלות, און אין ביידע פאַלען זענען מיר גורם זיך בלויז שא- דען. אונזערע מפלומרש'טע נצחונות, רופען אַרויס צו אונז קנאה ביי אונ- זערע פּינד, און די מפלות, וועלכע מיר רעקלאַמירען, זאָל זיין מיט א גוטע פונע, דעקען דאָך אויף אונזער שוואַכקייט און שוואַכזאָקייט, און ציהען אויף אונז די האַנד פון אונזער שווא- פּערשווייגען, פּערזענלעכע, אַראַב- שלינגען די טרעהר, מאַכען די באַקען רוים, פּדי די שוואַים זאָלען זיך נישט פרייען - דאָס דערפּען מיר טהון פון איין זייט. פון דער אַנדערער זייט אָבער טאַרען מיר נישט מאַכען אַזא געפּילדער צוליב אונזערע דערגריי- כונגען אין א"י.

אַזאָ, אביסעל מעהר פּערשטענדיג פאַר שווייגען, אונזער נאָך קליינער ישוב אין ארץ-ישראל, פּאַדערט דורכ- אויס פון אונז, סודות'פּולער זיך האַל- טען, גענוג זענען מיר שוין לאַרנערט געוואָרען פון אלע זייטען, אביסעל מעהר פּאַלקס-התעוררות צו א שטילער אינטענסיווער אויפבויה ארבייט.

די דאזיגע ווערטער קליינגען ווי א ביטערע איראָניע אין דער צייט, ווען מיר בעוויצען נישט קיין טראַגעדיע גאַנזוירטקייט. מיר זענען צובראַכען און צעריסען אויף שטיקער, אונזערע שוואַים ווייסען אבער נישט דערפון, ווייל כלפי חוץ זענען מיר הייליג, רעש'יג, הויכשטאַפּלעריש.

אַפּט דאָס איז דער בעווייז פון אונ- זער שוואַכקייט. מיר זענען אין גאַנצען ווי א צדקה-פּושקע מיט א פאַר קו- פּערענע מסבּעות, ביי אַנדערע אבער קליינגען מיר אב מיט מיליאָנען מיל- יאַרדען, א פּאַלק פון בלויז ראַטשילד'ס „איסטרא בלגיא קיש קיש קריא“.

אַלע קישען אויף יעדען יוד, ווי אויף אַ וועקל, וואָס איז אַנגעשאַפּט מיט געלד און מיר זענען נישט אימ- שטאַנד צו שאַפען די מינדעסטע סומע געלד פאַרן אויפבויה פון אונזער לאַנד אָהן געוואַלד-געשרייען.

מיר זענען אָבער אַזוי נאָאויב און דייטשלאַנד, וועט אויך ביי אונז און טשענסטאָקאווער דער אַנטי-היטלער-קאַ- מיטעט אָנהויבען עפּיס צו טהון אין... הונדערט יאָהר אַרום.

א רעש, א געטומעל אין דער פּרע- סע, וואָס לויטעט: יודישער בעל-מלאכה פּערזענליכער זיך אויף אַ האַנדלער- קער-קאַרטע, אַנדערש פּיזנו אייגענ- שטעלט צו פּערלירען דיין פּרונטהע. דער יודישער בעל מלאכה האָט געפּאַלט דעם בעפּעהל, זיך פּערזענליכער, אָנגעשאַפּט דעם לעצטען גראַשען און איינגעצעהלט אויף די נויטיגע אויסגאַבען און ענדליך ווען ער האָט שוין ארויסגעקומען די בעשטעטיגונג פון מאַגיסטראַט און אַפּט זאַל איהם די סטאַטוטע שוין ארויסגעבען די האַנדלער-קער-קאַר- טע אין... הונדערט יאָהר אַרום.

ביראַ-בידזשאַן, די נייש טעריטאָריע פאַר יודען, וועט זיין א גרויסע ישועה פאַרן וועלט-יודענטום. די יודען ווע- לען זיך דאַרט קאַנען אויסלעבען און בילדען א נאַציאָנאַל געזונד פּאַלק, נאָר ערשט אין... הונדערט יאָהר אַרום. דער סיים, מאַגיסטראַטען, קהלות וועלען אָנהויבען צאָהלען סובסידיעס פאַר יודישע אינטעלעקטועלע און... הונ- דערט יאָהר אַרום.

אַריבערצופיהרען דעם מאַרק-האַנדעל אויף זאָנאָדע, אלא וואָס דען, זיי ווי-

די דאזיגע ווערטער קליינגען ווי א ביטערע איראָניע אין דער צייט, ווען מיר בעוויצען נישט קיין טראַגעדיע גאַנזוירטקייט. מיר זענען צובראַכען און צעריסען אויף שטיקער, אונזערע שוואַים ווייסען אבער נישט דערפון, ווייל כלפי חוץ זענען מיר הייליג, רעש'יג, הויכשטאַפּלעריש.

אַפּט דאָס איז דער בעווייז פון אונ- זער שוואַכקייט. מיר זענען אין גאַנצען ווי א צדקה-פּושקע מיט א פאַר קו- פּערענע מסבּעות, ביי אַנדערע אבער קליינגען מיר אב מיט מיליאָנען מיל- יאַרדען, א פּאַלק פון בלויז ראַטשילד'ס „איסטרא בלגיא קיש קיש קריא“.

אַלע קישען אויף יעדען יוד, ווי אויף אַ וועקל, וואָס איז אַנגעשאַפּט מיט געלד און מיר זענען נישט אימ- שטאַנד צו שאַפען די מינדעסטע סומע געלד פאַרן אויפבויה פון אונזער לאַנד אָהן געוואַלד-געשרייען.

מיר זענען אָבער אַזוי נאָאויב און דייטשלאַנד, וועט אויך ביי אונז און טשענסטאָקאווער דער אַנטי-היטלער-קאַ- מיטעט אָנהויבען עפּיס צו טהון אין... הונדערט יאָהר אַרום.

אין הונדערט יאָהר אַרום... קליינער פּעליעטאַן.

יש אַל יודען פאַר יעדען קעסטל פּאַ- מעראַגען 2 מאַל אַזוי פּיעל פאַר סהורות, וואָס זיי מווען קויפען אין דייטשלאַנד, ווי מען שמועסט אָבער געהן די ארץ-ישראל יודען דאָך אַ- שאַפען דעם נידערטרעכטיגען טראַנס- פּער-אַבמאַך אין... הונדערט יאָהר אַרום.

מען שמועסט וועגען א שלום צווי- שען די ציוניסטישע רייהען, אָנהויבען- דיג פון זשאַפּאַניסטק'ן ביז גאָרין און ס'איז מעהר ווי זיכער, אָז דער שלום וועט בעשטימט צושטאַנד קומען אין... הונדערט יאָהר אַרום.

אין די יודישע קהלות וועט קומען צו א שלום צווישען די פּערשידענע פּראַקציעס, איינער וועט נישט טהון דעם צווייטען להכעיס. ס'וועלען אויך נישט שפּיעלען קיין ראַלע פּערזענליכע אמביציעס, נאָר אלע וועלען זיין אדורכגענומען מיט איין געדאַנק ווע- גען שלום און אהדות און וועלען נאָר אויסען זיין די טובה פון דער יודישער בעפּעלקערונג. יאָ, פּרידען, שלום, ברידערליכקייט וועט הערשען אין די יודישע קהלות אין... הונדערט יאָהר אַרום.

ס'איז שוין מעהר ווי זיכער, אָז נאָך אונזערע מעהרערע ארטיקלען, נאָך דער אויפגאַדערונג פון דער צענטראל- לע און גאַדעס ווי ס'איז אָנגענומען געווארען אויף דער לעצטער קאַנפּע- רענץ אין לאַנדאַן א בעשלוס צו פּער- שטאַרקען דעם פּאַקט אויף היטלער- זע, סיי פרייע וועלען בעשטימט בע-

די דאזיגע ווערטער קליינגען ווי א ביטערע איראָניע אין דער צייט, ווען מיר בעוויצען נישט קיין טראַגעדיע גאַנזוירטקייט. מיר זענען צובראַכען און צעריסען אויף שטיקער, אונזערע שוואַים ווייסען אבער נישט דערפון, ווייל כלפי חוץ זענען מיר הייליג, רעש'יג, הויכשטאַפּלעריש.

אַפּט דאָס איז דער בעווייז פון אונ- זער שוואַכקייט. מיר זענען אין גאַנצען ווי א צדקה-פּושקע מיט א פאַר קו- פּערענע מסבּעות, ביי אַנדערע אבער קליינגען מיר אב מיט מיליאָנען מיל- יאַרדען, א פּאַלק פון בלויז ראַטשילד'ס „איסטרא בלגיא קיש קיש קריא“.

אַלע קישען אויף יעדען יוד, ווי אויף אַ וועקל, וואָס איז אַנגעשאַפּט מיט געלד און מיר זענען נישט אימ- שטאַנד צו שאַפען די מינדעסטע סומע געלד פאַרן אויפבויה פון אונזער לאַנד אָהן געוואַלד-געשרייען.

מיר זענען אָבער אַזוי נאָאויב און דייטשלאַנד, וועט אויך ביי אונז און טשענסטאָקאווער דער אַנטי-היטלער-קאַ- מיטעט אָנהויבען עפּיס צו טהון אין... הונדערט יאָהר אַרום.

א רעש, א געטומעל אין דער פּרע- סע, וואָס לויטעט: יודישער בעל-מלאכה פּערזענליכער זיך אויף אַ האַנדלער- קער-קאַרטע, אַנדערש פּיזנו אייגענ- שטעלט צו פּערלירען דיין פּרונטהע. דער יודישער בעל מלאכה האָט געפּאַלט דעם בעפּעהל, זיך פּערזענליכער, אָנגעשאַפּט דעם לעצטען גראַשען און איינגעצעהלט אויף די נויטיגע אויסגאַבען און ענדליך ווען ער האָט שוין ארויסגעקומען די בעשטעטיגונג פון מאַגיסטראַט און אַפּט זאַל איהם די סטאַטוטע שוין ארויסגעבען די האַנדלער-קער-קאַר- טע אין... הונדערט יאָהר אַרום.

ביראַ-בידזשאַן, די נייש טעריטאָריע פאַר יודען, וועט זיין א גרויסע ישועה פאַרן וועלט-יודענטום. די יודען ווע- לען זיך דאַרט קאַנען אויסלעבען און בילדען א נאַציאָנאַל געזונד פּאַלק, נאָר ערשט אין... הונדערט יאָהר אַרום. דער סיים, מאַגיסטראַטען, קהלות וועלען אָנהויבען צאָהלען סובסידיעס פאַר יודישע אינטעלעקטועלע און... הונ- דערט יאָהר אַרום.

אַריבערצופיהרען דעם מאַרק-האַנדעל אויף זאָנאָדע, אלא וואָס דען, זיי ווי-

ד. קאניעצאאלער

20 יאָהר יודישע האַנדווערקער בעוועגונג, „ראַסנעריזם“ און וואָס ווײַזער?

מ. מת. וואס נחמת האס איז די נשמה פון העכטען הויך פאָר און טיפּטען גרויזן דאס פאָלען טראַגט דעם אויפקומען אין זיך. ש. א. טי.

בייטער, צושטעלער פון רוי-מאָטע-ריאַל און אַבנעמער פון דער פראָדוק-ציע, כמעט מעהר ווי א העלפט פון דער יודישער בעפעלקערונג, האָט מען גע-וואלט אַרגאַניזירען אין אַ קראַפט, וואס זאָל פון איין זייט אַקענענשטעלען זיך די אַלע אַנגריפען, סיי אינערליכע, סיי אויסערליכע און פון דער אַנדערער זייט-אויסצוהויבען זיין גייסטיגען ניי-ווע, כדי איהם צו שאַפען יענע טעט-לונג, וואס קומט איהם אַלס שעפּפּערי-שען און פראָדוקטיווען עלעמענט אין דער יודישער גאַס. אַזעלכע זענען גע-ווען אונזערע שטרעבונגען, אָבער די ווירקליכקייט איז געווען גאַר אַנאַנדע-רע.

אמת, עס זענען געקומען אַנדערע צייטען. אַנדערע פאָליטישע ווינטען האָבען אַנגעהויבען צו בלאָזען, אָבער דאס יודישע האַנדווערקערטום, אַלס אַנאַפּאָליטישע אַרגאַניזירטע גרופּע, האָט געהאַט אַלע שאַנסען דערפון צו געני-סען, ווען מען וואָלט נישט געוואָלט זיין נידריגער פון גראָז און שטייער ווי וואַסער. און נאָך ערגער, ווען מען וואָלט זיך גענצליך נישט געווען אויס-גערעדט מיט'ן פנים פונ'ם יודישען אַרימען דערשלאַגענעם בעל-מלאכה צו מאַכען נישט - יודישע מיהרער, און בלינד געהאַרצואַם אויסגעפיהרט אַלע זייערע בעשלוסען, אַפילו דאמאלט, ווען זיי זענען געווען געגען די בלי-טיגע אינטערעסען פונ'ם יוד. האַנד-ווערקערטום.

אַט שרייבט ה' נח פּרילדזשיק: „האַר און געביטער, טאַטע און פּערזאָגער, אויף וועמען האָסטו מיך, דעם געטרייען דיענער און משרת דיינעם איבערגעלאָזט!“

ווי אונטער'ן פאַרטוך פון דער מאַ-מע האָב איך זיך געפיהלט זיכער אין שאַטען פון דיינע ברייטע פליי-צעס און פון דעפּוטאַטישען מאַדאַט דינעם. דו ביזט געווען מיין מוח און מיין מויל, מיין דעה און מיין וואָרט און איך האָב דיר געזייענט פאַר הענד און פיס - צו לויפּען טהון דיין ווילען און דיין בעפעהל, און איצט, וועה איז מיר! - צו ווע-מען ווע' איך זיך קעהרען און ווע-דען נאָך אַנציע און אַנווייניג, נאָך פיהרונג און געבאַט? אידושיקאָוסקי אירושקאָוסקי!“

ווי מען זאָל זיך נישט בעציהען צו דער קריטיק פון ה' נ. פּרילדזשיק לע-צ-טענס צום ה' ראַסנער, איז אָבער די אויבענצטירטע כאַראַקטעריטיק די

ריכטיגסטע. אינטערעסאַנט, אין יאָהר 1928 ביי דער בודזשעט-דעבאַטע, ווען דער גע-ווענער פרעזענט חיים ראַסנער איז אַרויסגעטרעטען אין סיים גענען דעם אינדוסטריע-געזעץ פון 7 יוני 1927 האָט ער געזאָגט צווישען אַנדערן: „איך טועל פּעסט, אַז דאס איז-דוסטריע - געזעץ, וואס פיהרט איין בעפעהיגונגס-צייגנישען און בענרע-ניצונגען אין דער פראַגע פונ'ם מלאכה-אונטערריכט שטעהט אין סתירה צו די קאַרדינאַלע יסודות פון אַ ווירטשאַפּטליכען ראַציאָנאַליזם, וואס איז דער איינציגער וועג, אויף וועל-כען עס דאַרף געהן דער פּוילישער ווירטשאַפּטליכער געדאַנק. דאס האַנד-ווערק קאָן דעריבער דאס דאָזיגע געזעץ נישט בעטראַכטען, ווי אַ צוועקמעסיגען רעכטליכען יסוד פאַר זיין צוקונפט.“

צו אַלע אַלגעמיינע ציוניסטען אין קאָנגרעס-פּוילען און אויף די קרעסען.

די פּערהאַנדלונגען צווישען וואַר-שאַווער ז. ק. און דער לייטונג פון וועלט-פּערבאַנד זענען אַלזאָ איבער-געריסען געוואָרען, אָבער די געהוונג אין דער גרויסער מהנה אַלגעמיינע ציוניסטען אין קאָנגרעס פּוילען און אויף די קרעסען איז ווייט נישט אי-בערגעריסען. די פּוילישע ציוניסטען שטעהען פּעראייניגט הינטער די בע-שלוסען און ציעלען פון וועלט-פּער-באַנד פון אַלגעמיינע ציוניסטען. פונקט ווי די ציוניסטען אין מורח און מערב-גאַליציען זענען די ציוניסטען פון קאָנגרעס פּוילען טראַץ עקסנות פון זייער ז. ק. מיט האַרצען און געוויסען אין די רייען פון וועלט-פּערבאַנד.

מיר די ערשטע, וואס האָבען זיך אַנגעשלאָסען אין וועלט-פּערבאַנד, די ערשטע וואס זענען געגאַנגען צו קאַג-גרעס-וואַהלען, אונטער זיין פּאָהן און מיט זיינע קאָזונגען, רופּען מיט אַלע אַלגעמיינע ציוניסטען פון קאָנגרעס-פּוילען און די קרעסען זיך צוזאַמען-שליסען אין „פּערבאַנד פון אַלגעמיינע ציוניסטען“, וואס מיר האָבען גערופּען צום לעבען, כדי צו שאַפען קלאַרקייט אין די ציוניסטישע רייען, כדי צו בעפרייען די אַלגעמיינע ציוניסטען פון דער געפאַנגענע ביים ראַדיקאַ-לען ציוניזם, כדי צו געבען אַ מע-גליכקייט די אַלגעמיינע ציוניסטען פון קאָנגרעס פּוילען צו האָבען זייער איי-גענע אַרגאַניזאַציע, וואס זאָל פּער-טראַטען זייער פּראַגראַם, און זיין פון די קראַקאווער בעשלוסען, - איז ענ-שטאַנען דער „פּערבאַנד פון אַלגע-מיינע ציוניסטען“ אין פּוילען.

אינטערעסאַנט, אין יאָהר 1928 ביי דער בודזשעט-דעבאַטע, ווען דער גע-ווענער פרעזענט חיים ראַסנער איז אַרויסגעטרעטען אין סיים גענען דעם אינדוסטריע-געזעץ פון 7 יוני 1927 האָט ער געזאָגט צווישען אַנדערן: „איך טועל פּעסט, אַז דאס איז-דוסטריע - געזעץ, וואס פיהרט איין בעפעהיגונגס-צייגנישען און בענרע-ניצונגען אין דער פראַגע פונ'ם מלאכה-אונטערריכט שטעהט אין סתירה צו די קאַרדינאַלע יסודות פון אַ ווירטשאַפּטליכען ראַציאָנאַליזם, וואס איז דער איינציגער וועג, אויף וועל-כען עס דאַרף געהן דער פּוילישער ווירטשאַפּטליכער געדאַנק. דאס האַנד-ווערק קאָן דעריבער דאס דאָזיגע געזעץ נישט בעטראַכטען, ווי אַ צוועקמעסיגען רעכטליכען יסוד פאַר זיין צוקונפט.“

אויסשוס און שפּעטער דאס פּלענעם, נישט קוקענדיג אויף דער דראַהונג פון די גאַליציענער האַנדווערקער-פּאַרשע-הער אַרויסצושטרעטען פון פּערבאַנד - דאָך איינשטימיג זיך אַרויסגעזאָגט פאַר פּרייע און נישט צוואַנג - צעלען. טראַץ דעם, וואס שוין דאמאלט האָט זיך געפיהלט, אַז מען וואָלט זיך גע-ווינען פון „פיהרער“ אַ פּערקעהר-טען בעשלוס. האָט מען אין משך פון די 2 יאָהר ביו'ן 4 טען קאָנגרעס גע-רופּען ראַיאָן-צוזאַמענפּאַהרען און מען האָט דורכגעזעצט, אַז די ישיבה פאַר'ן יודישען האַנדווערקערטום קענען זיין נאָר צוואַנג - צעלען. נאָטירליך האָט שוין דער 4-טער קאָנגרעס דעם 20 און 21 אויגוסט 1933 בעשטעטיגט צוזאַנגס-צעלען. עס פּרעגט זיך אַלזאָ, וועלכע מיינונג איז געווען די ריכטיגסטע, צי די אַרויסגעזאָגטע אין סיים אין יאָהר 1928 אָדער דער בעשלוס פון יאָהר 1933? אַט אויב סתירה פול איז געווען די גאַנצע אַרבייט לעצטענס.

צו אַלע אַלגעמיינע ציוניסטען אין קאָנגרעס-פּוילען און אויף די קרעסען.

די פּערהאַנדלונגען צווישען וואַר-שאַווער ז. ק. און דער לייטונג פון וועלט-פּערבאַנד זענען אַלזאָ איבער-געריסען געוואָרען, אָבער די געהוונג אין דער גרויסער מהנה אַלגעמיינע ציוניסטען אין קאָנגרעס פּוילען און אויף די קרעסען איז ווייט נישט אי-בערגעריסען. די פּוילישע ציוניסטען שטעהען פּעראייניגט הינטער די בע-שלוסען און ציעלען פון וועלט-פּער-באַנד פון אַלגעמיינע ציוניסטען. פונקט ווי די ציוניסטען אין מורח און מערב-גאַליציען זענען די ציוניסטען פון קאָנגרעס פּוילען טראַץ עקסנות פון זייער ז. ק. מיט האַרצען און געוויסען אין די רייען פון וועלט-פּערבאַנד.

מיר די ערשטע, וואס האָבען זיך אַנגעשלאָסען אין וועלט-פּערבאַנד, די ערשטע וואס זענען געגאַנגען צו קאַג-גרעס-וואַהלען, אונטער זיין פּאָהן און מיט זיינע קאָזונגען, רופּען מיט אַלע אַלגעמיינע ציוניסטען פון קאָנגרעס-פּוילען און די קרעסען זיך צוזאַמען-שליסען אין „פּערבאַנד פון אַלגעמיינע ציוניסטען“, וואס מיר האָבען גערופּען צום לעבען, כדי צו שאַפען קלאַרקייט אין די ציוניסטישע רייען, כדי צו בעפרייען די אַלגעמיינע ציוניסטען פון דער געפאַנגענע ביים ראַדיקאַ-לען ציוניזם, כדי צו געבען אַ מע-גליכקייט די אַלגעמיינע ציוניסטען פון קאָנגרעס פּוילען צו האָבען זייער איי-גענע אַרגאַניזאַציע, וואס זאָל פּער-טראַטען זייער פּראַגראַם, און זיין פון די קראַקאווער בעשלוסען, - איז ענ-שטאַנען דער „פּערבאַנד פון אַלגע-מיינע ציוניסטען“ אין פּוילען.

פּרסום, נאָר איז דורך און דורך אַ אי-דעאַלער מענש. איין זאך ווייס איך נאָר, אַז דער דאָזיגער נדבן איז נישט קיין דאָזער און איבערהויפט נישט קיין געזעלשאַפּטליכער קאַל-טהווער, נאָר אַ בעשיידענער, שטילער, רוהי-גער מענש, וועמענס נאָמען ס'דאַרף אַוסנעקריצט ווערען מיט הייליגע אַות-יות אין די פּערצער פון יודענטום. דאָן דערזעהלעט מען מיר, אַז אויך דער שניידער-צען גרינדעט אַזאַ גמילת חסד קאַסע פאַר זייערע מיטגלידער און צו דעם צוועק אַרדנען זיי איין דעם היינטיגען שבת-צו-נאַכטס אַ פּער-וויילונג פון וועלכער די הכנסה זאָל געהן אויף דעם פּאַנד.

וואָס געהערט, וואָס געזעהן.

האַנען קאַסעלעך, וועגען וועלכע דער עולם ווייסט נישט. אַזוי, למשל, האָב איך צופּעליג ענטדעקט אַזאַ קאַסעלעך, זיצענדיג ביי מינס אַ בעקאַטען, כזעה ווי ס'קומט אַריין אַ יוד, גיט אַ וועקסלע אַויף 35 זלאָטעס און בעקומט 35 גילדען במזומן. אויף מיין פּראַגע, וואָס דאס איז אַזוינס, האָב איך בעקומען פּאַלגענדען ענטפּער: אַ יוד, וועלכער וויל נישט, אַז מען זאָל וויסען זיין נאָמען, האָט געענבען עטליכע הונדערט זלאָטים, וואָס זאָלען דיגען פאַר יודען צו גע-בען גמילת-חסד הלאוה'לעך און 35 זל., אויסצוגעהלען יעדע וואָך צו 3 זל. מיט 50 גראַשען, ווען אַזאַ איינ-גא-האַט אַנגעצאָהלט, בעקומט ער נאָכ-אַמאַל די הלאוה. ביז היינט געניסען שוין פון דער דאָזיגער קאַסע עטליכע דרייסיג פּערוואָן. די דאָזיגע הלאות ווערען אַרויסגעגעבען אַהן איין גראַ-שען פּראַצענט. פון צייט צו צייט וואַרפט דער דאָזיגער אונבעקאַנטער נדבן נאָך צו אַ הונדערטער אָדער צוויי און ווידער בעקומען עטליכע נצרכים הלאות.

וואָס געהערט, וואָס געזעהן.

אין דער ריכטיגער צייט. נישט אַלע מאַל קאן מען האַלטען אין איין קריטיקירען אונזערע יודען. מען מוז פון צייט צו צייט זיי אויך זאָגען די שבהים, וועלכע זיי פּערדי-נען זיך ערליך און זיי מכיר-טובה זיין. די אויסערסט שווערע לאַגע, אין וועלכער יודען געפונען זיך, וואַרפט זיי אַריין אין פּערצווייפּלונג. זיי זע-הען נישט קיין אויסוועג און נישט איינעם קומען ביטערע מחשבות אין מה. דאָן קומט די הילף אין דעם גע-שטאַלט פון - גמילת-חסד קאַסעלעך. ווי בעוואוסט עקזיסטירען ביי אונז אין שטאַרט דריי געאַליזירטע גמילת חסד קאַסעס: 1) ביי דער קהלה, 2) פּילסודסקי 31 און 3) אַנאַרדאַווע 6, וואָס ראַטעווען פּשוט פון דער גרעס-טער נויט הונדערטער יודישע פּאַ-מיליעס, וועלכע קענען אַ דאָק די הלאות דערהאַלטען זייערע חרוב גע-וואָרענע עקזיסטענצען.

פּרייע ציוניסטען אין פּוילען. פון היינט אָן פּראַקלאַמירען מיר דעם אַלגעמיינעם ציוניזם אַלס לענאַל-עקזיסטירענדען אין קאָנגרעס-פּוילען. און מיר רופּען אייך, חברים אַלגעמיי-נע ציוניסטען, יחידים, סיי גאַנצע לאַ-קען און אַנשליסען ביי אונזער ז. ב. אַלס אַנגעהערענדיגע צום „פּערבאַנד פון אַלגעמיינע ציוניסטען“, מיר רופּען אויך די אַלגעמיינע ציוניסטישע יוגענד-אַרגאַניזאַציעס, ווי „עקיבא“, הנוער הציוני“, החלוץ הלאומי ווי אַנדערע זיך אַנצושליסען אַן אונזער פּערבאַנד, אין הסכם מיט זייערע ערקלערונגען אויף דער קראַקאווער וועלט-קאָנפּע-רענץ דעם 28 אויגוסט ה. י.

צו אַלע אַלגעמיינע ציוניסטען אין קאָנגרעס-פּוילען און אויף די קרעסען.

נישט קיין ווילען זיך שפּאַלטען די ציוניסטישע רייען, נישט וועלכע עס איז אַמביציעס אָדער להכעיס זשעסטען בעוועגען אונז צו מאַכען דעם דאָזיגען שריט. דורך לאַנגע יאָהרען האָבען מיר געדולדיג צוגעזעהן די כסדר'דיגע אַבנעוויגונגען פון דער ציוניסטישער אַר-גאַניזאַציע אין קאָנגרעס-פּוילען, וועל-כע האָבען אינגאָרירט דעם סתם-ציו-ניסט, די דאָזיגע אינגאָרירונג איז פּערוואָנדעלט געוואָרען אין צביוות, ווען מען האָט אין נאָמען פון פּוילי-שען סתם ציוניזם געשטיצט גרויפּונגען און אַרגאַניזאַציעס, וואס שטעהן אין סתירה צום אַלגעמיינעם ציוניזם. די דאָזיגע טוישונג מוז פּערשוואַנדען פון אונזער ציוניסטישען לעבען. וואָס שטעלער דאס וועט געשעהן, וואָס קלערער און אויפריכטיגער ס'וועט די ענטשטייירונג פון פּוילישען ציוניזם פאַר'ן אַלגעמיינעם ציוניזם, צי פאַר דעם ראַדיקאַלען, אַלץ בעסער און ווירדי-גער וועט עס זיין אין ציוניזם.

מיר ווענדען זיך היינט צו אַלגעמיי-נע ציוניסטען, צו די וואס בעשטעהן אויפ'ן פּראַגראַם פון וועלט-פּערבאַנד, וואָס איז אַנגענומען געוואָרען אין קראַקאָ, זיי זאָלען מיטמאַכען מיט אונז דעם דאָזיגען ערנסטען, אָבער איינציג גערעכטען און ריכטיגען שריט. אַלגע-מיינע ציוניסטען מוזען זיין גאַנץ מיט זייער געוויסען, מוזען געהערען צו יע-נע אַרגאַניזאַציע, וואָס פּערערט הונ-דערט פּראַצענטען זייער פּראַגראַם, זיי-ערע פּאַדערונגען, זייער בענריף וואס פּערטרעט הונדערט-פּראַצענטען זייער פּראַגראַם, זייערע פּאַדערונגען, זייער בענריף וועגען יודען-לייד און יודען-אויספּויר, דאס איז דער איינציגער לאַ-גישער אויסוועג פון דער לאַגע, וואָס האָט זיך געשאפּען.

נשיאות של הוועד המרכזי של ההסתדרות הציונים הכללית בפולין.

אָלזאָ אונזער בעקאַנטער זינגער ה' ריכטער, וועלכער האָט געהאַט אַלע שאַנסען צו ווערען אַנאַפּער-זינגער און לעצטענס בעשלאָסען צו ווערען אַ חזן, געהאַט זיין ערשטען דעביוט אין דער „אהל-יעקב-שוהל“ אַלצע 4. די מנגנים, געוואויר ווערענדיג, אַז ה' ריכטער וועט דאווענען פאַר'ן עמוד, זענען געקומען אַז ליפּען אין „אהל יעקב אַריין; זיי זענען געווען ניגנערי צו הערען, ווי אַזוי דער מייסטער פון „באַרקאַרלאַ“ וועט אַבאַקאַקען אַ לכה-דודי אָדער אַ ישמחו. און מען מוז מודה זיין, אַז אויב ה' ריכטער וועט אַרבייטען איבער זיך, וועט ער זיין אַ גוטער חזן. דאס האָט זיך אַרויסגע-וויזען ביי זיין ערשטען דעביוט. זאָל עס זיין געזאַגט ווערען לשבח. איך האָב שוין געזאַגט, אַז די שו-לע פון פּולן. וויינטשאַק צייכענט זיך אויס מיט איהרע הערליכע פּיער-ליכע אויפטרעטען, וואס לאָזען איפּער אויף די אַנוועזענדע אַ גוטען איינזרוק און די קינדערלעך גומא ווע-רען בעגייסטערט, וואס גיט זיי מוט און חשק צו בעזוכען די דאָזיגע שולע. איך בין געווען אויף אַ תּוכחה-פּיי-ערונג אין דער דאָזיגער שולע און צו-קוקענדיג, ווי אַזוי די קינדער ווילען זיך, האָט אַ גרויסע פּרייד מיך בע-הערשט. כ'האָב געזעהן, אַז די שמחה פון די קינדער קומט אַרויס פון אַ אי-נערליכען געפיהל, וואס בעהערשט זיי-ער גאַנץ קינדערש וועזען, און דאס מוז מען אַנערקענען איז די אַרבייט

דעם פּערבאַנדגענעם פּרייטאג האָט אפנים, אַז דאָס חזנות-פּאַך איז נאָכ-

פ. בלומענקראנץ

טעאטער-נאטיצען

אז ס'איז שוין צייט ארויסצוטרעטען, נעמען זיך אראפ צוזאמען מיט איהם (און אפילו מיטן פערשטעלען קאפי-טאן) די היטלען...

אפטר ווייסט איהר, וואס שאנאווסקי האט געוואלט [מיטן] צוזאמענשטעלען די דאזיגע מעשה? און אז מ'ווייל אים-ווייזען דעם שקר פון דער וועלט, נאכ-לויף נאך כבוד, אדער גאר אפטר דעם ווילען פון דער מאסע אבנענארט צו ווערן און נאך אזאלכע "הויכע" געדאנקען, מוז מען אַנקומען צו פאנ-טאטישע טעאטער מיט דענקמעלער און קאפיטאנען?

צי קען נישט אונזער טאג - טעגליך לעבען געבען בעסער מאטעריאל צו סצענישער בערינדונג פון די דאזיגע מיינונגען?

א וואונדער, אז שאנאווסקי האט געמוזט ערשט אַנקומען צו אזעלכע זעהר נישט - אינטערעסאנטער פאפולער מיט לאַנגווייליגע דיאלאגען, כדי אַרויסצו-ברענגען דעם דאזיגען מוסר-השכל.

שוין צוליב דעם געזאגטען האל-טען מיר, אז דער איסוואהל איז דאס-מאל מצד דער לייטונג געווען נישט קיין געלונגענער. יא, פערשידענארטי-גער רעפערטואר, אבער ס'איז אַ שאַד אַוועקצולעגען פון אַן אַנשטרענגונג, כדי אויסצופירען זאכען פון צוויי-פעלדער און ווערט און אַקציע, וואס רופען נישט אַרויס קיין שום אינטע-רעס.

אין כאָטש די זאָך איז אויסגעפיהרט געווארען דורכ'ן רעזיסער זאָרגפול-טיג און דאס שפילען איז געווען, ווי תמיד גוט (פּרסט גורעווסקי, דעמביש און מאַלינגאָוסקי) מאַכט פאַרט נישט די אויפפיהרונג קיין געהעריגען רושם. און אפילו דער דריטער, עמעקספולער אַקט, געדערט נישט די מיינונג, אז ס'איז נישט כראי געווען די טרחא, טיי פון רעזיסער און טיי פון די שפילער.

אויפטריט פון זמרה זעליגעפלד אין יהודית בערג.

מילא, אז ז. זעליגעפלד זינגט היינט שוואכער ווי מיט יאָהרען צוריק, קען מען מוחל ויין. ערשטענס מיר אלע עיטערן זיך (פאַר אַ סך וועט דאס אפילו זיין אַ שוואכער תירוץ), צוויי-טענס איז איהר שטימע נאך היינט אַ גאָר נישטגעדיגע און טייטשט ווייטער זעהר פּיין אויס אַ פּאַלעס לירער.

אפילו זיין אַ שוואכער שטימע נאך היינט אַ גאָר נישטגעדיגע און טייטשט ווייטער זעהר פּיין אויס אַ פּאַלעס לירער. אפילו זיין אַ שוואכער שטימע נאך היינט אַ גאָר נישטגעדיגע און טייטשט ווייטער זעהר פּיין אויס אַ פּאַלעס לירער.

צו מען איז אין גלות. די קאָפּע דרייסיג טויזענד יודען אין טשעכאסלאַוו האָבען נישט קיין אייגענעם זאָל און טעאָטער-ארטשע-לונגען, קאַנצערטען און פּערזוויילונגען, מוז מען דעריבער אַנקומען צו דינגען איינעם פון די שטאַדטישע זאָלען, אין דעם פּאַל - דעם זאָל פון די פּייצער-לעשער אָדער אַ קינאָ. די אינזיאַטאָ-רען פון די פּערשידענע אימפרעזעס האָבען צוליב דעם פּיעל עגמת-נפש, יעדע אונטערנעמער קאָסט זיי נישט בלויז אַ סך געלד, נאר אויך בלוט.

אין זאָל פון די פּייצער-לעשער אויפ'ן קאַנצערט פון זעליגעפלד און בערג. איידער דער קאַנצערט הויבט זיך אָן, הערט מען ווי אויף דער גאַלעריע פּלאַצט עפּים. וואָס איז געשעהן? דער צינדען ליכט אין זאָגאַר געמאַכט אלע דריי ברכות. נאָר וואָס דען - בעת איך בין געקומען, איז שוין געווען נאָכ'ן ליכט צינדען און אזוי ווי קיינער האט מיר וועגען דעם נישט דערצעהלט, האָב איך געשריבען, אז זיי האָבען נישט געצינדען קיין ליכט.

אז מען איז אין גלות. די קאָפּע דרייסיג טויזענד יודען אין טשעכאסלאַוו האָבען נישט קיין אייגענעם זאָל און טעאָטער-ארטשע-לונגען, קאַנצערטען און פּערזוויילונגען, מוז מען דעריבער אַנקומען צו דינגען איינעם פון די שטאַדטישע זאָלען, אין דעם פּאַל - דעם זאָל פון די פּייצער-לעשער אָדער אַ קינאָ. די אינזיאַטאָ-רען פון די פּערשידענע אימפרעזעס האָבען צוליב דעם פּיעל עגמת-נפש, יעדע אונטערנעמער קאָסט זיי נישט בלויז אַ סך געלד, נאר אויך בלוט.

וואס זינגט זיך אָט אזוי: היינט איז פורים מאָרגען איז אויס, גיט מיר אַ גראַשען און וואַרפט אַרויס - זענען זיי גורם, אז הונדערטער, מיט מיה ווערירטע בעזוכער פון יוד. טע-אטער, ווערען בידיים אַגעשטויסען.

די דאָזיגע גאַסטראָלעריען דאַרפֿען זיך בעזיגען, אַז צוליב זייער טראַק-טירען דעם טעאָטער - עולם פון פּראַ-ווינג, וועלכער מאַכט אים 9 צעהנטיג פון דער גאַנצער יוד. פּעסעלערעווג אין פּוילען, אויף אַזאַ סקאַנדאַליעזען אופן, זענען זיי גורם אין אַ בעדיי-טענדער מאַס. וואס דאס יוד. טעאָטער איז היינט-צו-טאָג אזוי בשפּל-המצב.

איינן ביישפּיל פון לעצטען אויפטרטי: פון די פּופּעהן נומערן געזאַנג, אויסערעכענטע אויף די אָפּישען, האט זמרה זעליגעפלד פּערזוויילונג צו זינגען צוויי און דוקא אַלע, צונעבענדיג אַזאַ בדחנישען נומער ווי "דער רבש"ע דער מחותן, אָדער אַזאַ אַלעטען נומער, ווי "הוליע קבוצן".

דאס זעלבע האט געטהון יהודית בערג. אַפּסטראָהירענדיג דאס מאָך פון די ריי-קאַרטאָגראַפּישע בּוואָרענישען, האט זי זיך ערלויבט נישט נור צו "פּערהיפּערן" אַ רייח טעגן, נאר אפילו די זענעבענע צו פּערקירצען. און די, וועלכע זענען געווען אויף איהר אים-טריט פאַראַיאָהר האָבען געצויגען מיט די פּלייצעס:

הזאת נעמי?

מיר ווילען זיך פּרעגען די דאָזיגע גאַסטראָלעריען מיט דער איינשטעלונג פון ינגעם פּוריס-ליער.

צי מיינען זיי טאַק, אַז מ'קען צונויפּזאַמען עטליכע הונדערט מענ-שען און ליצנות מאַכען פון זיי? צי געבען זיי זיך נישט אָב קיין חשבון, אַז זיי שטיפען דעם יודישען עולם אין פּוילישען טעאָטער?

אמת, מ'קען נישט פון יעדען פּער-לאַנגען קיין באַזונדער. איינער מעהר, דער צווייטער ווייניגער בעזאַט, אָבער ערנסטקייט, דורך-אָרץ פאַר קונסט און פּערנאַטוואַרטיכע בעציהונג צום טע-אַטער-עולם דאַרף מען און מ'מוז פּער-לאַנגען!

אויב מאַכע שוישפּילער, געוועזענע אונזערע געסט, וועלען זיך פּיהלען געטראַגען פון דער פּערלאַגע-מיינערונג, וועלען זיי אונז מוחל זיין.

מיר האָלטען אָבער פאַר איינער חוב וועגען דעם צו שרייבען, ווייל קירם פּל מוז די דאָזיגע אפּי פּאָר-צו-ווערן בעציהונג אויסגעוואַרצעלט ווע-רען, ווארום טיי עפּים, טיי קונסטלע-ריש און אפילו ריין - געשעפּטליך איז ער נישט אויסגעוואַלטען; אזויטענס איז פּערפּאַן אַ בערינדעטע מורא, אַז אַ דאַנק די דאָזיגע "געשווערע" גאַסטראָלעריע וועלען אפילו קונסטלערי-שע און ערנסטע אויפטרטישע נישט הא-בען קיין ערפּאַלג - און דאס איז אַ

ש. נייעמיראווסקי

דער אונטערגאַנג פון די פּראָדוציר-און

האַנדעלס-קאַפּעראַטיווען.

דאס געשריי אויף דער יודישער גאַס איז נישט געווען אזוי געוואלדיג, ווי דאמאלס, ווען א קאַפּעראַטיוו האט זיך נישט געקענט אויסוויקלען פון איהרע פּערפלימטונגען. דאס האט בע-וויען, אז דאס פּערשטענדיג צו קאַפּ-פּערזאָניע איז ביי אונז יודען נאָך זעהר שוואַך.

אַ גרויסע שולד אין אונטערגאַנג פון די קאַפּעראַטיווען טראַגען אויך אין אַ געוויסער מאָס די רעוויזיאַנס-פּער-באַנדען פון דער פּונדלישאַן, וועלכע האָבען, פאַר דער גאַנצער צייט פון זייער עקזיסטענץ נישט געגעבען קיין מאַראַלישע און אויך נישט קיין מאַ-טעריעלע אונטערשטיצונג, כאָטש דאס איז געווען זייער פּליכט, ווייל צו קאַנסטרוקטיווער אַרבייט זענען זיי גע-שאַפען געוואָרען.

מען מוז אויך מודה זיין, אַז אין פּיעל פּאַלען זענען די קאַפּעראַטי-ווען אונטערגעגאַנגען צוליב שלעכטער ווירטשאַפט, וואס איז געווען אַפּט אַ פּועל-יוצא פון מאַנגעל אין פּאכענישע קאַפּעראַטאָרען. מען מוז פּעסטשטעלען אַז חוץ פּאַכענישע, סוחר'שקייט, מוז מען אויך זיין אַ קאַפּעראַטאָר, אָבער אַזעלכע געפונען זיך ליידער ביי אונז זעהר וועניג און די שולד דער-פון טראַגען אונזערע רעוויזיאַנס-פּער-באַנדען, וועלכע האָבען נישט געזעהען אויסצובילדען מענשען, וואָס זאָלען קענען אויפּלעבען די קאַפּעראַטיווע בעוועגונג.

מיר געפונען זיך איצט אין אַ צייט, וואס איז גינסטיג אויפּפּינאָני-טע צוזאמען אַ ברייטע קאַפּעראַטיווע פּערזענליכע די לאַגע פון די פּערזאָני-טע יודישע האַנדלערקער און קליינ-הענדלער איז אזוי שווער, אַז נור דורך פּעראַייניגען די כוחות קען מען דערהאַלטען די עקזיסטענץ פון די פּער-אַרימטע מאַסען.

דער פּעראַייניגטער רעוויזיאַנס-פּער-באַנד דאַרף דעריבער זאָרגען, אַז עס זאָל אונטערגענומען ווערן אַ גרויסע פּראָפּאָגאַנדע-אַקציע פאַר דעם קאַפּ-פּערזענליכע געדאַנק. עס דאַרפען מאַכן לייזט ווערן אלע קאַפּעראַטאָרען און געזעלשאַפטליכע טוער, עס דאַרף מאַכען לייזט ווערן די גאַנצע וואַרשא-ווער און פּראָווינצער פּיעסע, ווייל קאַפּעראַטיווע איז דער איינציגער וועג צו לינדערן די סרויעריגע לאַגע פון די מאַסען. קאַפּעראַטיווע פּעראַייניגט די כוחות, מיידט אויס די שרעקליכע פּאַנקרענץ און גיט די מעגליכקייט פון פּערזענלעך און לעבען.

פאַר דעריבער: אלע צוזאמען, מיט פּעראַייניגטע כוחות צו דער אויפּלע-בונג פון דער יודישער קאַפּעראַטי-ווער בעוועגונג אין פּוילען!

ווען פון די אַרדנער, זיך מיט איהם שטאַק מתנסק געווען. אַט, למשל, זעהט מען אַזאַ בילד: ביי אַ טישעל, וואו מען פּערקויפט באַ-געט צום בוסעט, זיצט אַ פּעצק און ווען ער ווערט שוין אַ מעד, גיט ער איבער דעם דיזשור אַ יודענשאַטלעך, אַזוי מיט אַנ'על-המשמריק און אַנ'על-לבוות'ניק.

מיר ווייסען דאָך יא, אַז צווישען די עת לבנות'ניקעס (ביי אונז איז זייער צאָהל אַ קליינע) מיט די על-המשמר-ניקעס קומט פאַר אַ גרויסער קאַפּ. דאס זעלבע פּאַר זיי מיט די הסתדרות'ני-קעס און רעוויזיאַנסטען. דאָ אָבער, אויפ'ן באַל, האט מען עס נישט אַנ-געזעהן. די חברה האט געהאַלטען אַז סאָן, איך האב זאָגאַר בעמערקט, אז רעוויזיאַנסטישע יונגעלייט האָבען גע-טאַנצט מיט פּועל-ציוניסטישע מייד-לעך און זיי האָבען געשמייעלט איי-נער צום אנדערן, אזוי ווי פּערליבטע פּאַרלעך...

מיט איין וואָרט - דער באַל אַז גאַכט אין תּל-אביב האט נישט בלויז אריינגעבראַכט אַ פאַר גילדען פאַר'ן קרן-קימה, נאָר אויך געברענגט אַ התקבּות צווישען געגענער. עס איז געווען דער אמת'ער שלום על ישראל...

אַלס גרינדער און שפּעטער ליקווי-דאַטאַר פון די 7 פּראָדוציר און 1 האַנדעלס-קאַפּעראַטיוו אין טשעכאסלאַ-כאַוו, וועל איך נאָכאַמאָל פּעריהרען דעם דאָזיגען שטענדיג אַקטועלען ענין, כדי עס זאָלען קלאָר ווערען אלע סיבות, וואס האָבען גורם געווען דעם אונטערגאַנג פון די אזוי לעבענס-ווענדיגע אינסטיטוציעס, נאָך וועלכע נישט איין האַנדלערקער אָדער קליינ-הענדלער לעכצט נאָך אַפילו ביים היינ-טיגען טאָג.

די ערשטע און וויכטיגסטע סיבה, וואס האט געזאַכט צו דער ליקווי-דאַציע פון די קאַפּעראַטיווען איז געווען די דאַמאָלסדיגע קאַניגקוטור. די קאַפּעראַטיווען זענען געשאַפען געוואָרען אין אַ צייט פון גוטער קאַ-ניקטור און הויכע פּרייזען און דאָן איז פּלאַצירט אונטערגעקומען דער פּעריאָד פון ריזיגער פּערביליגערונג פון אלע סחורות און רויה-שטאַפען, וואס עס האט גורם געווען גרויסע פּערדוסטען און אונטערגעשניטען די ווייטערדיגע עקזיסטענץ-מעגליכקייטען פון די קאַפּעראַטיווען. לאָמיר צ. ב. נעמען דעם קאַפּעראַטיוו "אַבווויש", וועלכער האט געהאַט 40 טויזענד זאַטעס פּאַי-קאַפיטאַל און זייערע מאַ-שינען, ווי אויך סקלאַדעס פון רויה-שטאַפען און פּערסיגע סחורות האָבען אָנגעטרעפּען איבער 100 טויזענד זאַ-טעס. ווען דער פּרייזען-קראַך איז גע-שעהען און די סחורות זענען געפאַ-לען אויף 50 פּראָצענט, האָבען זיי אַזוי-ארום פּערלוירען זייער גאַנץ פּער-מענען און אויך אַ גרויסען טייל פּערצנט קאַפיטאַל.

דאס זעלבע איז אויך געשעהן מיט די קאַפּעראַטיווען "טשאַפּניק", "מאַ נופּאָקטוראַ" א. א. ווען די פּערביליגערונג פון די סחורות האט אין 1932 אָנגענומען אַזאַ האַסטיגען כאַראַקטער-אין דער ער-שטער רייח צוליב דער וועלט-קאַניגק-טור. און דאָן צוליב דער פּרייזען-פּער-ביליגערונגס-פּאַליטיק פון דער רעג-ירונג-זענען צו יענער צייט טויזענדער פּאַבליקאַנטען און סוחרים אַראָב פון האַרזיאַנגט, ווייל דאס פּאַלען פון די פּרייזען האָט אַ תּל געמאַכט פון זייער פּערצענטען, וועלכעס האט נישט גע-קלעקט צו זעקען זייערע חובות. אָבער שאַד!

ס'איז שוין דעריבער הויכע צייט, אַז דער יוד. אַרטיסט זאָל ווענען דעם געדענקען, אום נישט צו דאַרפען אַרויס-טרעטען מיט אַזעלכע נישט אָנגעזעהמט-מוסר-דרשות, וואס פּערשאַפען זיכער נישט קיין כּבוד דער יוד. סצענע און פּעריאָדעס אַזוי אַרטי נישט די אַזאַלע בעזוכער...

טיש, וועלכער שטעהט אויף קאָשעלעס, האָט זיך אַפּעראַכען; דער שאַדען בע-טרעפט אַ פאַר זלאָטעס. קומט צו געזען אַ עלטסטער פּון די סטראַזשאַקען און אויף אַ נישט איבריג דעליקאַטען אופן פּאַדערט ער פון די אינזיאַטאָרען. אַז מען זאָל איהם שוין אַנצוהאַלען 50 זלאָטעס פאַר'ן טיש, אויב נישט וועט ער מאַכען אַ סקאַנדאַל און נישט דער-לאָזען דעם קאַנצערט.

ביי אַ צווייטער אימפרעזע ווידער שטעלען זיך אַוועק די סטראַזשאַקען און רעדען אַזעלכע רייד צו די בעו-כער, אַז מען ווערט אויפגערעגט ביז צום אויסערשטען.

דאָס זעלבע איז בעת מען דינגט אַ קינאָ אויף אַ פאַרשטעלונג, טהוען די דירעקטאָרען אַזעלכע "טובות", אַז ס'ווערט מיאוס און מאוס. די דאָזיגע ווערטער רייסען זיך מיר אַרויס, ווייל ס'איז ווירקליך נישט אי-בערזעהלעטען, און אַלץ דערפאַר, ווייל דאס יודישע טשעכאסלאַוו האט נישט קיין אייגענעם זאָל און מען איז ביי יענעם זיין גללות... ס'איז זיי געלונגען, מעהר אָבער נישט.

מען האט מיר דערצעהלט, אַז די קינדער פון "בית-יעקב" האָבען די פּערגאַנגענע וואָך געמאַכט אַ גאַנצ-יערע תּנופה-פּאַרשטעלונג, און שטעלט אייך פאַר, אַז איך האָב פון דעם נישט

און קינאר אלן פארטרעטבאר Mydlō Bebe Jozfmanā

נייע גזירה בנוגע האנדווערקער-קארטען אין דער קעלצער וואַיעוואודזוטוואַ.

ווי בעוואוסט פליסט אַב דעם 31-טען גרודזיען ד. י. דער לעצטער טערמין ארויסצובעקומען האנדווערקער-קארטען אויפ'ן סמך פון ערוואַרבענע רעכט אָהן עקזאָמען, ד. ה. פאַר אַזעלכע האַנד-ווערקער, וועלכע האָבען אין 1927 זעלבסטשטענדיג געפיהרט וואַרשטאַטען, כדי וואס מעהר יודישע האַנדווערקער זאָלען אויסנוצען די זאָגענע לעצטע געלעגנהייט אָהן בעזונדערע שוועריג-קייטען צו בעקומען האַנדווערקער-קאר-טעס, איז אין משך פון לויפנדען יאָהר געפיהרט געווארען אַ ברייטע אויפקלע-רונגס-אַרבייט צווישען די בעלי-מלאכות, סיי אין דער פרעסע, סיי מיט דער חילף פון די ספעציעל צו דעם צוועק ענטשענענע קאמיטעטען פאר מלאכה. אויך ביי אונז אין שטאָט איז ענט-שטאַנען אַזאָ קאָמיטעטען אַ דאָנק-ווע-מענס טעטיגקייט עס זענען אַריינגע-גען געווארען אין סטאַראַסטוואַ פאַר'ן 15 ערשטען איבער 100 בקשות ווענען האַנדווערקער קארטען פאַר בעלי-מלאכות. צו די אַלע ביטעס האָבען די בערע-פונדע בייגעלעגט דאָקומענטען פון פוי-לישער בירגערשאַפט, ווי אויך צייגנישען פון מאַניסטראַט, אַז זיי האָבען גע-פוינט אין זייער פאַך אין 1927 יאָהר. די אַלע בקשות זענען שוין כמעט ווי געוועזען שרעדיגט און אין קורצען האט די סטאַראַסטוואַ געזאָלט שוין אַרויסגעבען די קארטעס. מ'קאָן זיך דעריבער פאַרשטעלען די פערצווייפלינג פון די פּראַינטערעסירטע, ווען מען האט זיי געגעבען צו וויסען אין דער לעצטער מינוט כמעט אַלע פאַרמאָלי-טעטען מוזען זיין אַדורכגעפיהרט ביז'ן 31.12 דאס לויט אַנאַינטערקע צווישן דער קעלצער וואַיעוואודזשעס ווערען פון די בעלי-מלאכות געפאָדערט בע-שטעטיגונגען פון דער האַנדווערקער-קאַמער, נישט קוקענדיג דערויף, וואס אַזאָ פּראַינדונג איז אונגעזעצליך אין בעצוג צו די בעלי-מלאכות וואס האָבען אַריינגעטראָגען ביטעס פאַר'ן 15.8. די דאָזיגע אונגעזעצליכע פּראַינדונג פון דער וואַיעוואודזוטוואַ אין קעלץ (אין קיין שום אַנדערש וואַיעוואודזוטוואַ איז אַזאָ פּראַינדונג נישט ערשינען) שטעלט אין געפאָהר דאס בעקומען די האַנדווערקער-קאַרטעס דורך די פּראַינטערעסירטע, ווייל דאס בעקומען אַ צייגניש פון דער האַנדווערקער-קאַמער איז זעהר צווייפעלשאַפט צוליב פיעל טעמים: (1) קאָן זעלסטע וועלכער בעל-

פּראַיינגונג פון צוויי יודישע קאַפּעראַטיווע בענק אין אונזער שטאָט.

אַלס רעזולטאַט פון דער פּראַיינגונג פון וואַרשאווער און לעמבערגער פּער-באַנדען פון יודישע קאַפּעראַטיווען, וועלכע איז צושטאַנד געקומען מיט אייניגע וואַכען צוריק, זאָל אין קורצען אין אונזער שטאָט פאַרקומן די פּראַיינג-ונג פון דער קאַפּעראַטיווער האַנדווער-קער-באַנק (אַלע 12) און קאַפּעראַטיווער האַנדעלס אינדוסטריעלער באַנק (נייער מאַרק 4), פון וועלכע די ערשטע האט געהערט צום וואַרשאווער און די צוויי-טע צום לעמבערגער פּערבאַנד. אין צוזאַמענהאַנג דערמיט איז אין ביידע בענק אין משך פון דער לויפנ-דער וואַך אַדורכגעפיהרט געווארען דורכ'ן פּערבאַנד פון יודישע קאַפּעראַ-טיווען אין וואַרשאַ א גרינדליכע רעווי-זיע, ווי עס ווערט אין אַזאָ טאַל געפאַ-דערט דורכ'ן געזעץ. די פּראַיינגונג פון די דאָזיגע צוויי בענק וועט שאַפען אין אונזער שטאָט א וויכטיגע געזעלשאַפטליכע און פינאַנ-סיעל מעסטע קרעדיט אינסטיטוציע. ווי מיר ווערען געוואויר זאָלען אין די פּראַינדונגס אַרגאַנען פון דער דאָ-זיגע אינסטיטוציע אַריין בעקאַנטע גע-זעלשאַפטליכע טהוער און איינפלוסיכע פּערזענליכקייטען פון אונזער שטאָט.

„מונטער און פרעהליך“!

אונזער דער אויבערדערמאָנטער ל. זונג קומט טאָר קומענדיגן שבת צו-נאַכטס (דעם 15 גרודזיען ה. י.) אין פּיערלע-שער-זאָל אַ טאַג צווענד, איינגעפאָדערט דורכ'ן עלטערן-קאַמיטעט פון דער פּאָוו-שעכע שולע נר. 15. די גאַנצע הכנסה איז בעשטימט לטובת דער בעקליינדונגס-און דערנעה-רונגס אַקציע פון די אַרימסטע קינדער פון דער אויבערדערמאָנטער שולע. עס איז דעריבער קיין צווייפעל נישט, דאס די ברייטע יודישע געזעלשאַפט וועט צאָהל'דיך בעזוכען דעם טאַג-אָווענד און דערמיט מיטהעלען די אַרימסטע קינדער אין זייער גויט. ס'איז פּראַי צו בעמערקען, אַז די אַרגאַניזאַטאָרען פון באַל זאָרגען דער-פאַר, אַז דער באַל זאָל אויספאַלען איינפאַזנט. דער זאָל ווערט צו דעם צוועק ספעציעל דעקאָרירט און ס'איז אויך געדינגען געווארען אַנאַקוואַטער פון די בעסטע היגע מוזיקער.

די אַלגעמיינע פּערזאָנלונג פון „טאָו“.

מאָרגען שבת, דעם 15 דעצעמבער ד. י. 6 אָווענד אין ערשטען טערמין און 7 אָווענד אין צווייטען טערמין וועט, אין לאַקאַל פון „טאָו“, בערעק יאַסעלעוויטש נאָס גר. 3 פאַרקומען די אַלגעמיינע פּערזאָנלונג פון די מיטגלי-דער פון „טאָו“. טאַג-אַרדונג: (1) וואַהלען פון א פאַר-זיצענדיקע, בעשטעטיגען דעם טעטיג-קייטס בעריכט פאַר'ן יאָהר 1933-34 און בעריכט פון דער רעוויזאָנס-קאַמיסיע, (3) בעטרעטען דעם בודזשעט פּרעלימי-נאַר אויפ'ן 1. 1934-35, (4) וואַהלען פון 5 פּערזאָנלונגס-מיטגלידער אַנשטאַט די אַבטרעטענדיקע ה"ה: דר. א. בראַם, דר. ה. גייסלער, מ. היימאַן, פ. שפּיראַ, אינזש. ווילטשינסקי און פּערטרעטער, (5) וואַהלען פון 3 מיטגלידער פון דער רעוויזאָנס קאַמיסיע און פּערטרעטער, (6) פּרייע פאַרשלאָגען.

פון דער יוד. ג. פ. ל.

שבת, דעם 15 ד. ה. 10 א זייגער פריה אַנאַויספּלוג אין דער יאַסנאַ-גוראַ אונזער דער לייטונג פון פּראַפ. בראַנד-דעוויטש. צונויפטרעף אין לאַקאַל. שבת, דעם 15-טען ד. ה. 9 א זייגער אָווענד א חבדישער אָווענד מיט טענץ און אַטראַקציעס.

פון מרכז בעלי מלאכה דתיים ביים „מזרחי“

היינט, פּרייטאָג פ' ויגש (14) 7.30 אָווענד קומט פאַר אין אייגענעם לאַ-קאַל אַלע 10 א רעמעראַט פון ו יוסף שמעון קאַפּליניץ יו"ר פון מזרחי א. ד. ט. דער רעליגיעזער בעל מלאכה און זיין אַנטייל אין אויפבויע פון ארץ ישראל.

בצער עמוק אנו מודיעים על מות אבינו יצהק טשאפניק נ"ע הלוייה נתקמה בערב-שבת ראש-חדש טבת תרצ"ה (7 דצמבר 1934) בתל-אביב. השרים באבל כבוד בניו, בנותיו, חתניו, כלותיו, נכדיו וניניו.

מיר בעטייליגען זיך אין צער פון אונזער חשוב'ן פּערזאָנלונגס-מיטגליד ה' שלמה טשאפניק צום טויט פון זיין פאָטער נ"ע יצהק און דריקען איהם אויס דעם טיפּסטען מיטגעפיהל. פּערזאָנלונג פון פליישער-צעג אין טשענסטאָכאָר.

אונזער ליעבען פריינד שלמה טשאפניק צום טויט פון זיין פאָטער נ"ע יצהק דריקען איהם דעם טיפּסטען מיטגעפיהל. יצהק טשענסטאָכאָר און פרוי.

אונזער פריינד שלמה טשאפניק צום טויט פון זיין פאָטער נ"ע יצהק דריקען איהם דעם טיפּסטען מיטגעפיהל. משה בערקענשטאַט און פרוי.

אונזער פריינד שלמה טשאפניק צום טויט פון זיין פאָטער נ"ע יצהק דריקען איהם דעם טיפּסטען מיטגעפיהל. הירש לייב גאַבעל און פרוי קלמן גאַבעל און פרוי.

אונזער פריינד שלמה טשאפניק צום טויט פון זיין פאָטער נ"ע יצהק דריקען איהם דעם טיפּסטען מיטגעפיהל. קאַפּעל ווייכמאַן און פרוי יצחק ווייכמאַן און פרוי.

אונזער פריינד שלמה טשאפניק צום טויט פון זיין פאָטער נ"ע יצהק דריקען איהם דעם טיפּסטען מיטגעפיהל. יעקל פרידמאַן און פרוי יוסף בידאַ און פרוי.

מיר נעמען אַנטייל אין צער פון אונזער פריינד שלמה טשאפניק צום טויט פון זיין פאָטער נ"ע יצהק און דריקען איהם דעם טיפּסטען מיטגעפיהל. משה בידאַ און פרוי לייביש געלבער און פרוי.

חנוכה-פייערונג אין דער שולע פון פראַפ. ב. וויינבערג.

פּערג. שבת-צו-נאַכטס איז אין דער שולע פון פּראַפ. ב. וויינבערג פאַרגע-קומען אַ חנוכה-פייערונג, אויף וועל-כער עס זענען געווען אַנוועזענד די עלטערען פון די שילער. נאַכדעם, ווי דער שילער פ. באַדאַש האט געצונדען חנוכה-ליכט, זינגט דער שילער-כאָר זעהר געלונגען אייניגע העברעאישע לידער אונטער דער ליי-טונג פון דיריגענט ה. ראַטענבערג. און דאן האַלט פּראַפ. וויינבערג אַ רעפּע-ראַט ווענען דער בעדייטונג פון „חנוכה“. עס ווערט דאן איינגעפאָדערט פאַר די קינדער אַנאַויפּנאַהמע ביי סערווירטע טישען און עס קומען פאַר זעהר גע-לונגענע דעקלאַמאַציעס פון די שילער גליקסמאַן, מ. קאַשיץ, ה. לעמעל און זעלעקאוויטש.

פון דער רעוויזאָניסטישער בעוועגונג.

עס ווערען שוין געמאַכט גרויסע פאַרברייטונגען צו דער זעקסטער קאַנ-פּערענץ פון רעוויזאָניסטישען אַוניאַן, וועלכע קומט-פאַר דעם 9-טען יאנואַר אין קראַקאַ, מיט דער בעטיילינג פון דעלעגאַטען פון גאַנצען ערד-קוגעל. צוזאַמען מיט דער קאַנפּערענץ פון הצה"ר קומען אויך פאַר קאַנפּערענצען פון אַלע רעוויזאָניסטישע גרופּירונגען. אַ גרויסע אויפּמערקזאַמקייט רופט אַרויס די 2-טע בית-רישע וועלט-קאַנ-פּערענץ, אויף וועלכער עס זענען שוין אַנגעקומען דעלעגאַטען פון די ווייטסטע מקומות פון דער וועלט ווי, כינאַ, אַמעריקע, אויסטראַליען א. א. דעם 6-טען יאנואַר הייבט זיך אָן

פון דער רעוויזאָניסטישער בעוועגונג. עס ווערען שוין געמאַכט גרויסע פאַרברייטונגען צו דער זעקסטער קאַנ-פּערענץ פון רעוויזאָניסטישען אַוניאַן, וועלכע קומט-פאַר דעם 9-טען יאנואַר אין קראַקאַ, מיט דער בעטיילינג פון דעלעגאַטען פון גאַנצען ערד-קוגעל. צוזאַמען מיט דער קאַנפּערענץ פון הצה"ר קומען אויך פאַר קאַנפּערענצען פון אַלע רעוויזאָניסטישע גרופּירונגען. אַ גרויסע אויפּמערקזאַמקייט רופט אַרויס די 2-טע בית-רישע וועלט-קאַנ-פּערענץ, אויף וועלכער עס זענען שוין אַנגעקומען דעלעגאַטען פון די ווייטסטע מקומות פון דער וועלט ווי, כינאַ, אַמעריקע, אויסטראַליען א. א. דעם 6-טען יאנואַר הייבט זיך אָן

פון דער רעוויזאָניסטישער בעוועגונג. עס ווערען שוין געמאַכט גרויסע פאַרברייטונגען צו דער זעקסטער קאַנ-פּערענץ פון רעוויזאָניסטישען אַוניאַן, וועלכע קומט-פאַר דעם 9-טען יאנואַר אין קראַקאַ, מיט דער בעטיילינג פון דעלעגאַטען פון גאַנצען ערד-קוגעל. צוזאַמען מיט דער קאַנפּערענץ פון הצה"ר קומען אויך פאַר קאַנפּערענצען פון אַלע רעוויזאָניסטישע גרופּירונגען. אַ גרויסע אויפּמערקזאַמקייט רופט אַרויס די 2-טע בית-רישע וועלט-קאַנ-פּערענץ, אויף וועלכער עס זענען שוין אַנגעקומען דעלעגאַטען פון די ווייטסטע מקומות פון דער וועלט ווי, כינאַ, אַמעריקע, אויסטראַליען א. א. דעם 6-טען יאנואַר הייבט זיך אָן

פון דער רעוויזאָניסטישער בעוועגונג. עס ווערען שוין געמאַכט גרויסע פאַרברייטונגען צו דער זעקסטער קאַנ-פּערענץ פון רעוויזאָניסטישען אַוניאַן, וועלכע קומט-פאַר דעם 9-טען יאנואַר אין קראַקאַ, מיט דער בעטיילינג פון דעלעגאַטען פון גאַנצען ערד-קוגעל. צוזאַמען מיט דער קאַנפּערענץ פון הצה"ר קומען אויך פאַר קאַנפּערענצען פון אַלע רעוויזאָניסטישע גרופּירונגען. אַ גרויסע אויפּמערקזאַמקייט רופט אַרויס די 2-טע בית-רישע וועלט-קאַנ-פּערענץ, אויף וועלכער עס זענען שוין אַנגעקומען דעלעגאַטען פון די ווייטסטע מקומות פון דער וועלט ווי, כינאַ, אַמעריקע, אויסטראַליען א. א. דעם 6-טען יאנואַר הייבט זיך אָן

בני רעוואטיושע ליידיען פאדאגרא, שמערצען פון די גלי-דער, קאַפּ-שמערצען און גערווען-ליידען, גריפע און פּערקיהלונגען געברויכט מען די טאַבלעטקעס Jogal רפג-1 1364 צו בעקומען אין אַלע אפּטייקען.

צו דער אויפּמערקזאַמקייט פון אײ-זען-גיסער און האַלץ-פאַרמאַושעס. די פּויליש-אַרץ-ישראל'דיגע האַנד-האַנדעלס-קאַמער פאַרמאַושעס איז אַייגענטיק ווי אויך האַלץ-פאַרמאַ-ושעס צו אַייזען-גיסעריי, גוטע קוואַלי-טעט פּראַדוקט פאַרמאַושעס און זייער אַרבייט ווערען געקוּכט פאַר צוויי ארץ-ישראל-פאַרבריקען. מעלדען זיך צום רעפּראַט פאַר אינדוסטרי און מלאכה פון דער קאַמער, וואַרשא, פּרעזיד. 10. אין טשענסטאָ-כאָו צו ה' טשענסטאָכאָוויסקי, אלע 61. עקספּאָרט-מעגליכקייטען קיין ארץ-ישראל. לעצטענס זענען איינגעפלאַטען אין דער פּויליש-אַרץ-ישראל'דיגער האַנד-דעלס-קאַמער פאַלגענדע האַנדעלס-פּאַרעטען:

Gwiazdka!

Pieczywo świąteczne
uda się znakomicie na

proszku do pieczenia
Dra Oetker

W moich broszurkach z przepisami
znajdzie Pani wiele cennych wskazówek

Dr. A. Oetker

יודענשטאטס-פארטיי אין שעשעס און פארשטאנד

שבת, דעם 15 דעצעמבער 7-30 אין ערשטען טערמין און 8-30 אין צווייטען טערמין קומט ס'פאר אין אייגענעם לאקאל, אלעס 8

די יעהרליכע אלגעמיינע פערזאנלונג מיט דער בעטייליגונג פון צ. ק. מיטגליד דר. ליפמאן פון ווארשא.

אלע חברים ות מוזען אנטיילנעמען אין דער פערזאנלונג.

SUKNOPOL

Częstochowa, II-ga Aleja № 28, w podwórzu

עמפפעהלט אריפן היינטער-סעזאן די בעסטע

ס ה ו ר ו ת

אויף דאמען = מאנטלען, הערן-אנצייגער, פאלטענס צו די פיליגסטע פרייען פון די בעסטע פיליצער און טאמאשאווער פארביקען. איבערצייגט איך!

ראטעוועט דאס געזונד!

א קראנקער מאגען איז אפט די סיבה פון פערשידענע קראנקייטען

Zioła z Gór Harcu D-ra Lauera זענען א גוט מיטל צום רעגולירען דעם מאגען. זיי פרויענען און פארשידענע און זענען א מילד באטרייליק אפטייל-מיטל. בעווייזען זיי מולדנעס - סוכסטאנצען. וועלכע פערשידענע דעם ארגאניזם.

Zioła z Gór Harcu D-ra Lauera ווערען געברויכט ביי קראנקייטען פון דער לעבער, נירען, גאלטרייער און מערדען, ווערען גערין געבן. מען דורך די קראנקע.

מיר געצווינגען עפענטליך צו אפעלי-רען צום פרעזעס ד"ר מערינג, וויצע-פרעזעסע ווערנער און מעסער, כדי זיי זאלען זיך פערזאנלעך און מיטן שיקאל פון דער געוועזענער און נע-געפאל וועלען מיר מוזען דערפון ציי-הען די געהעריגע קאנסעקוועצען.

מיט אכטונג:

ה. שייא אינזש. א. בראנאטאָווסקי.

KINO „EDEN”

די לעצטע טעג!

גור ביו זונטאג דעם 16 טען גרודיען דער וויציגסטער פוילישער פילם

Co mój mąż robi w nocy?

מיט די בעסטע ווארשאווער ארטיסטען: גארטשינסקא, מאנקעוויטשונא, קרוקאווסקי, גיעראשינסקי, יאראסי טאם א. א.

שבת און זונטאג 12-30 - מיטאג פארשטעלונגן.

פאר-אנשטאלט

קאמפיוטער 17
שוויץ = פאר פרויען
יעדען מיטוואך פון 4 נאכמיטאג ביז 10 אונטער
א דיפלאמירטע מאטאשיסטקע אריפן ארט

ביליגער ווי איבעראל

פון 1 זל. און קילא שפאנט
ווי אויך פערשידענע קאדניקעס, דיוואנעס, צעראטע, באבעלינען, פארטיצערן און זעמליכע טאפעצירער-זודאטען
קומט און איבערצייגט איך!
BRAUN, ALEJA 9, tel. 12-14

די בילעטען צום פרייז פון 50 גר. צו בעקומען אין פראם. פערמיין פון בע-קער-ארבייטער, פילסודסקי 17. די גאנ-צע הכנסה איז בעשטימט פאר די אר-בייטעלעך בעקער-ארבייטער.

פערזענליכעס.
פרי. ערוואראד זינגער, א טאכטער פון פאפולערען פט. פעלדשער ה' זינגער, האט געענדיגט די סטאמאטאלאג-שע אקאדעמיע אין ווארשא און בעק-מען דעם פיטול פון סטאמאטאלאג-ארצט.

פון י. מ. ס. פ. „מכבי”.
באקסער - סעקציע
די באקסער-סעקציע צעהלט שוין יעצט חשכער 50 מיטגלידער, וועלכע טרענירען 3 מאל אין דער וואך. זונטאג, דעם 16 טען ד. ה. פאהרען די באקסער קיין סאנסאוויץ, וואו זיי וועלען קע-מען מיט דעם דארטיגען פאליציי-אישען ספארט קלוב. איינשרייבונגען פון נייע מיטגלידער נעמט-אן דער סעקרעטאריאט פון „מכבי”.

סקי - סעקציע
די סקי סעקציע פיהרט אן א זעהר לעבחהפטע טעטיגקייט. נאכגען קו-מען פאר 2 מאל אין דער וואך. פאר מענער מאנטאג און דאנערשטאג, פאר דאמען דינסטאג און פרייטאג. עס ווערט אויסגעארבייט א זעהר רייכער פראגראם פון אויספאלגען. אלס מיטגלידער, וועלכע וועלען אנטיילנעמען אין די אויספאלגען וועלען קענען געניסען פון 82 פראצענט פאן-האן-געהל. איינשרייבונגען אין דער סעקציע נעמט אן דער סעקרעטאריאט פון „מכבי”.

קינדער - גרופע
ביים פערמיין איז ארגאניזירט געווא-רען א ספעציעלע גרופע פאר קינדער פון 6 ביז 11 יאהר, וועלכע א חוק גימנאסטיק, וועלען געלערנט ווערען סקי-ליפטען. אלע זאלען דארפן זיך פאר איינשרייבונגען ביז דער וואך און פערשרייבען זייערע קינדער. גענויע א נפאלימאציעס אין סעקעטאריאט פון „מכבי”.

סקי - לאגערן פון „מכבי”
אין ווארדאן
די סקי-סעקציע פון „מכבי” אין שעשעס אכאווא ארדענט-אין אין דער צייט פון 24 ד. ה. ביז דעם 1 סעיטען 1935 אין ווארדאן א-טאגניגען סקי-לאגער פאר אנטפונגען. דער גאנצער קורס צוזאמען מיט רייזע-שפעזען וועט קאסטען 35 זלאטעס. א חוק דעם ווערט ארגאניזירט אין ווארדאן א-טאגניגען קורס פאר אונטער-אין דער צייט פון 23 ביז דעם 26 טען ד. ה. גענויע אינפארמאציעס און איינשרייבונגען אין סעקרעטאריאט פון „מכבי” (קאטעדראל-גא 13) יעדען טאג פון 8-10 אונטער.

בריעה אין רעדאקציע.
ג' ה' רעדאקטאר!
מיר בעטען איך העמליך צו געבען פלאץ אין אייער ח' צייטונג פאר פאל-גענדע שירות:
צוליב דער אונטערשייד פון דער פערזאנלונג פון דער געז. „לרא” וועלכע האט נישט אויסגעפיהרט די אויף זיך גענומענע פליכטען, זענען מיר געווען געצווינגען, נאך א הסקה פון א גאנץ יאהר, צו רופען א פער-וואלטונג-זיצונג אויף דעם 12 ד. ה. אזוי ווי, צום בעדויער, אין די זי-צונג נישט צושטאנד-געקומען צוליב נישט קומען פון די מיטגלידער, זענען

די וועש שמויכעלעך

ווען מ'טהוט זיך מיט איהר ווי געהי-ריג אומגעהן, זי פערנעמט נישט נישט-ענטשערענדיג מיטלען צום וואשען, ווי די אזוי-געווענע „פיליגע” זייף, אויב מ'טהוט זי מיט אעלכע מיטלען פריינען דאמאלס „וויינט” זי זאל די פרוי צוליב דעם בעניצען צום אראמ-שטענדיג נור צערטיכע און וואש-טישע זייף „קאלאני” מיטן 15-20 גראשען טייערער אויף א קילאגראם. די פאר גראשען, וואס מ'גייט מעהר אויס פערשפארט די פרוי די 20 גר. איהר טייערע וועש, דען די „פיליגע” ווייניגער אויסגעבען די פרוי אויף זייף וועט נישט געניגען די פרוי קומען נייע וועש. עס ליגט דעריבער אין אייגענעם נאך די בעוואוסטע זייף צו בעניצען נאך די וואש-ברעטלעך און דאמאלס וועט די וועש נישט „וויינען”

mydło z pralką
Kolonlay
jest lepsze.....

דער פוטער-סקלאד

MAURZYC KORNBURG

CZĘSTOCHOWA, ALEJA 6. Tel. 22-59.
עמפפעהלט אריפן לויפערען סעזאן
אלע סארטען פוטערס צו קאנקורענץ-פרייען.

ideałem palaczy są gily
TYTONIOWKI
żądać wszędzie

פון בע"מ.
די ניי ענטשטאנענע יוגענד-ארגאני-זאציע ביים ברית הצה"ר ענטוויקעלט זיך זעהר שעהן. עס קומען פאר עט-ליכע מאל אין דער וואך רעפעראטען און לעקציעס איבער ציוניסטישע, יו-דישע און רעוויזאניסטישע געשיכטע. ביים בע"מ איז אויך טעטיג א לעזע-וואל, וועלכער איז אפען פון 8 ביז 10 אונטער יעדען טאג.
קימענדיג וואך הייבט זיך אן די רעגולערע העברעאישע קורסען, גע-פיהרט וורך פראם ב. וויינבערג. פאר אנהענגער, ווי אויך פאר בעניצער פון דער העברעאישער שפראך. איינשריי-בונגען ווערען אנטענומען יעדען טאג אונטער אין סעקרעטאריאט פון הצה"ר. צוזאמען מיט דער אלטוועלטליכער קאנסערווען פון הצה"ר קומט אויך פאר די ערשטע קאנסערווען פון בע"מ (ברית עבודה מנורה) אין קאקא. דער הינער בע"מ וועט זיין פערטרעטען אויף דער קאנסערווען דורך עטליכע דעלעגאטען.

— היינט, פרייטאג 8 אונטער קומט פאר א שיתת חברים, נעפיהרט דורך ה' ל. קאפניסקי א. ד. ט. „בילדונג, אינטעליגענץ און געוועזענע פאליטיקייט. איינגאנג פריי.

— מארגען, שבת פונקטליך האלב 3 נאכמ. קומט פאר א רעפערעס פון פראם וויינבערג איבער יודישע גע-שיכטע. דאס איז דער ערשטער רעפ-ראט פונ'ם ציקל רעפערעסען איבער יודישער געשיכטע.

פון תנועת „תורה ועבודה”

ווי מען מ'זעט אונז קומט פאר זעהר אנטאנטענדיגע קולטורעלע אר-בייט אין דעם „תורה ועבודה” בעווע-גונג פון אונזער שטאדט.
טאג-טעגליך קומען פאר פערשידענע לעקציעס פון תנ"ך, תלמוד, העברעאיש. פון צייט צו צייט ווערען איינגע-ארדענט חברים פערזאנלונגען ווי אויך רעפערעסען, געהאלטען דורך פארשי-דענע פרעלעגענטען.
סערגאנגענע וואך איז פארגעקומען

Kino „LUNA”

גוטער הימלאר, פרהליכקייט און אויסגע-צייכענע שפיעלען וועט איהר געמונען אין פילם

SPRYTNA Dziewczyna

מיט סילוויא סידנעי אין פערדריק מאריש.

קלאנג - צוגאבען.

„ATLANTIC”

אנגראדווא 14.

קלייוו ברוק אין פילם

Powrót Sherlock Holmesa

און דוגלאס פערבאנקס אלס

Nowoczesny Robinson